

19⁷_{XI} 04

KVINNORNAS
ALLMÄNNA
RÖSTRÄTTS-
M Ö T E

I HELSINGFORS.

N A I S T E N
Y L E I N E N
ÄÄNIOIKEUS-
KOKOUS

HELSINGISSÄ.

FÖRLAGSAKTIEBOLAGET HELIOS
HELSINGFORS.

19⁷/_{XI} 04

KVINNORNAS
ALLMÄNNA
RÖSTRÄTTS-
M Ö T E

I HELSINGFORS.

N A I S T E N
Y L E I N E N
ÄÄNIOIKEUS-
KOKOUS

HELSINGISSÄ.

FÖRLAGSAKTIEBOLAGET HELIOS
HELSINGFORS.

HELSINGFORS
AKTIEBOLAGET LILIUS & HERTZBERG
1904.

Tillåtet af censuren den 31 december 1904 i Helsingfors.

Den 24 september hade ett antal af kvinnoaksförbundet Unionens medlemmar å societetshuset härstädes samlats till en festlig kollation för de delegerade, som vid kvinnokongressen i Berlin senaste sommar representerat förbundet. En ifrig diskussion, inspirerad af berättelser från kongressen pågick och råkade ganska snart in på kvinnornas rösträttsfråga. Af Unionens ordförande, skolföreståndarinna L. Hagman, och viceordförande, redaktis A. Furuhjelm, framkastades ett förslag om anordnande af ett allmänt rösträttsmöte. Med stor entusiasm omfattades planen af de närvarande. Man beslöt att på Unionens närmaste möte, som utsattes till den 3 oktober upptaga frågan, och fröken A. Furuhjelm åtog sig att referera densamma. I anonsen uppgafs som diskussionsämne »politisk rösträtt åt

Syyskuun 24:tenä päivänä oli joukko naisasialiitto Unioonin jäseniä kokoontunut täkäläiselle seurahuoneelle juhlalliseen illanviettoon niiden valtuutettujen kunniaksi, jotka viime kesänä naiskongressissa Berlinissä edustivat yhdistystä. Innokas keskustelu oli käynnissä, jonka kertomukset kongressista aiheuttivat, ja se kääntyi pian naisten äänioikeuskysymykseen. Unioonin puheenjohtaja, koulunjohtaja L. Hagman, ja varapuheenjohtaja, toimittaja A. Furuhjelm, tekivät ehdotuksen yleisen äänioikeuskokouksen toimeenpanemiseksi. Suurella innostuksella ryhtyivät läsnäolijat asiaan. Päätettiin ottaa kysymys esille Unioonin seuraavassa kokouksessa, joka määrättiin lokak. 3:ksi p:ksi, ja neiti Furuhjelm otti toimekseen pohjustaa sen. Ilmoituksessa sanottiin keskusteluaineeksi »valtiollinen ääni-

kvinnorna» och såväl förenings medlemmar, som äfven en del andra intresserade personer, infunno sig talrikt till mötet. Med spänning afvaktade man upptagandet af den betydelsefulla frågan, och då, sedan några smärre ärenden undanstökats, fröken Furuhjelm besteg estraden, följdes hennes sakrika och belysande redogörelse för rösträttsfrågans ståndpunkt i olika länder, samt för uppkomsten af »Världsförbundet för kvinnans politiska rösträtt» med odeladt intresse. Föredraget utmynnade i ett förslag om anställande af ett allmänt möte för kvinnans politiska rösträtt.

För samma förslag talades äfven i en till förbundet anländ skrifvelse, å talrika medborgarinnors vägnar undertecknad: E. Saltzman, Lydia Florin, Aina Johansson, Helmi Setälä, Anna af Schultén, Miina Sillanpää, Signe Lagerborg, Maria Laine, Alma Söderhjelms, Thyra Elfving, Ida Ahlstedt, Sanny Ekström, Mathilda von Troil, Ina Rosqvist, Ester Pelkonen, Annie Edelfelt. — I denna skrifvelse föreslogs att Unionen gemensamt med Finsk Kvinnoförening skulle taga initiativ till sammankallande af ett allmänt möte, och beslöt förbundet

oikeus naiselle» ja niin hyvin yhdistyksen jäsenet kuin myös joukko muita innostuneita henkilöitä saapui lukuisasti kokoukseen. Jännityksellä odotettiin tämän tärkeän kysymyksen esille ottoa ja sitten kun muutamia pienempiä asioita oli saatu toimitetuksi ja neiti Furu-hjelm nousi puhujalavalle, seurattiin hänen asiallista ja valaisevaa kertomustaan äänioikeuskysymyksen kannasta eri maissa sekä yhdistyksen »Maailmanliitto naisen valtiollisen äänioikeuden hyväksi» syntymisestä suurella intressillä. Esitys päättyi ehdotukseen, että toimeenpantaisiin yleinen kokous naisen valtiollisen äänioikeuden tähden. Samaa ehdotusta puollettiin myös innokkaasti eräässä liitolle saapuneessa kirjelmässä, jonka lukuisten kansalaisten puolesta olivat allekirjoittaneet: E. Saltzman, Lydia Florin, Aina Johansson, Helmi Setälä, Anna af Schultén, Miina Sillanpää, Signe Lagerborg, Maria Laine, Alma Söderhjelms, Thyra Elfving, Ida Ahlstedt, Sanny Ekström, Mathilda von Troil, Ina Rosqvist, Ester Pelkonen, Annie Edelfelt. — Tässä kirjelmässä ehdotettiin, että Uniooni yhdessä Suomen Naisyhdis-

att genast utse medlemmar till en blifvande bestyrelse. Åt dessa uppdrogs att vidtaga alla för mötet nödiga anordningar samt slutligen äfven att, i händelse Finsk Kvinnoförening ej skulle befinnas intressera sig för företaget, komplettera sig genom inval af utom de bägge föreningarna stående personer. Så skedde också, sedan Kvinnoföreningen värligen afsagt sig hvarje befattning med saken. Kommittén kom sålunda att utgöras af Unionens ordförande, L. Hagman, dess viceordförande, A. Furuhjelm, medlemmarna dr M. Friberg, fru H. Gebhard, dr T. Hultin och författarinnan, H. Westermarck, samt fröken I. Ahlstedt, fru M. Laine, studeranden E. Pelkonen, fru E. Saltzman, fru A. af Schultén, ordf. för tjänarinneföreningen M. Sillanpää, dr A. Söderhjelm och skolförstandarinnan, M. von Troil.

Detta är i korta drag förhistorien till kvinnornas i Finland första allmänna rösträttsmöte, för hvilket följande vid mötet förda protokoll lämnar en redogörelse.

tyksen kanssa panisi toimeen yleisen kokouksen kokoonkutsumisen, ja liitto päätti heti valita jäsenet tulevaan johtokuntaan. Näille annettiin toimeksi ryhtyä kaikkiin kokoukselle tarpeellisiin toimenpiteisiin sekä lopuksi myöskin, siinä tapauksessa, ett'ei Suomen Naisyhdistyksen huomattaisi olevan innostuneen hankkeesta, täydentää lukuaan valitsemalla joukkoonsa henkilöitä, jotka ovat ulkopuolella näitä kahta yhdistystä. Niin tapahtuikin, sittenkun Naisyhdistys todellakin oli kieltäytynyt kaikista toimenpiteistä asian suhteen. Valiokuntaan tuli valituiksi Unionin puheenjohtaja, L. Hagman, varapuheenjohtaja A. Furuhjelm, jäsenet tri M. Friberg, rouva H. Gebhard, tohtori T. Hultin, kirjailija H. Vestermarck, sekä ruokalanomistaja I. Ahlstedt, rouva M. Laine, ylioppilas E. Pelkonen, rouva E. Saltzman, rouva A. af Schultén, palvelijatyöyht. puheenj. M. Sillanpää, tri A. Söderhjelm ja koulunjohtajatar M. von Troil.

Tämä on lyhyissä piirteissä Suomen naisten ensimmäisen yleisen äänioikeuskokouksen esihistoria, josta äänioikeuskokouksesta seuraava kokouksessa pidetty pöytäkirja antaa selon.

Protokoll förddt vid det af *Kvinnosaksförbundet Unionen* anordnade diskussionsmötet för politisk rösträtt åt kvinnorna, den 7 november 1904.

Mötet, som hölls i Studenthusets festsal, var besökt af omkring ettusen kvinnor.

Som ordförande fungerade skolföreståndarinnan L. Hagman; protokollister voro lärarinnan A. Hultin och fru A. Lundström. De finska yttrandena tolkades af fru H. Gebhard, de svenska af författarinnan A. Malmberg.

Ordföranden öppnade mötet med följande yttrande:

Ärade församling! Det är i dag första gången Finlands kvinnor i större antal och från olika samhällsgrupper mötas för att fordra politiska rättigheter för sitt kön. Denna händelse innebär ej att icke ett lifligt känt behof häraf redan sedan länge skulle ha förefunnits, men den betecknar att detta behof, denna yrkan nu vaknat i vida kretsar, att behofvet blifvit allmänt. Tillika ingifver denna händelse förhoppningar om, att den dag dock engång skall randas, då äfven den andra hälften af nationen, den större, skall inträda

Pöytäkirja pidetty 7 p:nä marrask. 1904 *Naisasialiitto Unionin* toimeenpanemassa keskustelukokouksessa naisten valtiollista äänioikeutta varten.

Kokous pidettiin Ylioppilastalon juhlasalissa ja oli siinä saapuvilla toista tuhatta naista.

Puheenjohtajana toimi koulunjohtajat L. Hagman, pöytäkirjurina rouva A. Lundström ja opettajat A. Hultin. Suomalaiset lausunnot tulkitsi rouva H. Gebhard ja ruotsalaiset kirjailija A. Malmberg.

Puheenjohtaja avasi kokouksen seuraavin sanoin:

Arvoisa kokous! Ensi kerran kokoontuvat tänään Suomen naiset lukuisammin ja eri ryhmistä vaatimaan valtiollisia oikeuksia sukupuolelleen. Tämä tapaus ei merkitse sitä, ett'ei jo kauvan aikaa olisi kipeästi kaivattu näitä oikeuksia, mutta se osoittaa, että tämä kaipausta, tämä vaatimus nyt on herännyt yhä laajemmissa piireissä, tullut yleiseksi. Samalla herättää tämä tapaus toiveita siitä, että kerran on koittava se päivä, jolloin toinenkin osa kansaamme, lukuisampi, on pääsevä valtiollisiin oikeuksiinsa, saaden ottaa osaa niiden

i sin rättighet att deltaga i stiftandet af de lagar alla böra efterlefva.

I egenskap af ordförande för den förening och i den kommitté, som förberedt detta möte, har jag äran hälsa alla välkomna och vågar uttala den förhoppning, att mötet måtte göra sig till en kraftig tolk för politisk rösträtt åt kvinnorna.

Härefter lämnades ordet åt föredragarinnorna och referenterna.

lakien laatimiseen, joita kaikkien on noudatettava.

Sen yhdistyksen ja sen komitean puheenjohtajana, joka on tämän kokouksen järjestänyt, on minulla kunnia lausua kaikki tervetulleiksi ja uskaltaa samalla ilmaista sen toivomuksen, että kokous pontevasti tulkitseisi naisten vaatimusta saada valtiollista äänioikeutta.

Puheenvuoro annettiin tämän jälkeen esitelmienpitäjille ja keskustelukysymysten alustajille.

Dr Jenny af Forselles yttrade:

Blicka vi tillbaka i tiden kunna vi ej undgå att se, att det funnits en period i de nuvarande kulturländernas historia, då kvinnan ägt större inflytande och på ett mera omedelbart sätt kunnat göra sitt arbete gällande i det allmännas tjänst, ännu. Jag vill påminna om förhållandet under den mörka medeltiden och renässansen. Naturligtvis är det ej fråga om alla kvinnor, ej ens kvinnorna i allmänhet. Det var ju också endast ett fåtal män, som ägde stämman och säte i konungarnas råd. Bördan, arvet voro normgivande element. Sönerna voro arftagare i främsta rummet, men döttrarna voro ej häller utslutna, och så kom det sig att både i Frankrike och i England kvinnor voro pärer med alla dessa konungens gelikars rättigheter och skyldigheter att presidera vid domstolar, m. m. Och lika betydande var den ställning, den katolska kyrkan, som ju lifligt deltog i alla världsliga angelägenheter, gaf dem af sina tjänarinnor, hvilka genom framstående egenskaper svingat sig upp till en ledande ställning, d. v. s. abbedissorna för de stora nunneklostren, mäktiga genom sina kolossala jordgods. Så sitta på Edvard I:s tid 10 kvinnor i det engelska parlamentet. I Frankrike, där representationen ej hade någon egentligen fast form, ägde kvinnorna dock en partiell valrätt

till generalstaterna; för så vidt de voro familjeförsörjare kunde de sitta i provinsråden och assisdomstolarna. Huru dessa rättigheter småningom bortfölo och genom den modärna parlamentarismens utbildning förlorade sin giltighet, blefve för långt att följa. — Revolutionen införde i Frankrike en ny sakernas ordning, och trots den betydelse för dess framgång just kvinnornas arbete ägt, trots de tankvärda ord, hvarigenom t. ex. Condorcet sökte göra gällande att »frihet, jämlikhet och broderskap» också måste omfatta kvinnan, blef hon dock lämnad utan inflytande på lagstiftningen, och Code Napoleon försänkte kvinnan i den mest fullkomliga omyndighet.

Till och med traditionerna från den tid, då kvinnan kunnat direkt invärka på lagstiftningen, voro döda, och för att spåra fröet till den rörelse som samlat oss hit i kväll, måste vi kasta en blick öfver hafvet, till det nya landet, där man på ny grund byggde upp en ny statsordning. I kaupen för sitt lands oafhängighet deltog det engelska Amerikas kvinnor med ifver och själfuppoftning, men här likasom i Frankrike lämnades de utanför lagstiftningsarbetet. De protester, som de och många män med dem läto höra, ledde till intet resultat. Emellertid drogo de amerikanska kvinnorna sig ej tillbaka utan forforo samvetsgrannt att ställa sina krafter, sin intelligens och sitt intresse i det allmänna bästas tjänst. De deltog med stor hängifvenhet, allvar och uthållighet i arbetet för negerslafveriets bekämpande och lyckades så i vida kretsar bortnöta fördomen mot kvinnans deltagande i allmänna värf, på samma gång de införlifvade sig själfva med idén om frihet och själfbestämmanderätt såsom rättigheter, hvilka tillkomma hvarje människa. — Negrerna blefvo fria — och negrerna fingo rösträtt som andra fria medborgare, men kvinnan fick den icke. Det absurda och orättvisa häri kändes bittert af de kvinnor, hvilka dock känt sig medskyldiga i samhällets, deras fosterlands, brott; hvilka kände sig medansvariga i de missförhållanden, hvilka ännu bestodo, men hvilka de blott på omvägar, nästan smygvägar kunde undergräfvat.

Det var dock i en af Nord-Amerikas Förenta stater, Wyoming, kvinnorna till först erhöilo rösträtt utan någon inskränkning. Det var på 40-talet. Wyoming var blott ett glest bebodt territorium, kvinnorna voro få, förhållandena mycket enkla. Ester Morris hade hjälpt en sjuk medborgarinna under hennes mans bortavaro, och då han återvände frågade han, huru han skulle kunna tacka henne. »Genom att Ni, som sitter i representationen, sörjer för att vi kvinnor erhålla rösträtt.» — Territorierna få som bekant icke sända ombud till kongressen i

Washington, men de äga en representation med vidsträckt befogenhet rörande inre angelägenheter, bl. a. ang. valrättsvillkoren. Halft på skämt framställdes förslaget, halft på skämt blef det antaget af församlingen, och mot förmodan fastställdes beslutet af guvernören. — Då Wyoming sedan skulle vinna inträde bland staterna med rätt att välja kongressledamöter, fordrade kongressen, att kvinnorna skulle uteslutas från valen, i enlighet med det som var fallet i öfriga stater. Hvar på Wyoming-männen svarade, att »om de än i hundra år vore tvungna att förblifva territorium, skulle de ej beröfva kvinnorna deras valrätt». Kongressen gaf efter. I författningen talas aldrig om »man» utan om »person» och »medborgare», hvadan intet formellt skäl ansågs föreligga. Emellertid ha kvinnorna begagnat sig af den omständigheten, att territoriernas författning måste undergå revision, då desamma upphöjas till stater, och i hvarje fall sökt påverka de röstberättigade för att rösträtt äfven skulle tillerkännas kvinnan i den nya staten. För närvarande äger, hon full rösträtt i 4, partiell i 33 stater. Själffallet pågår äfven på andra sätt ett lifligt arbete. Föredrag och möten samt talrika petitioner till kongressen söka bereda sinnen för ett sakernas tillstånd, som dock egentligen borde vara själffallet i en stat, i hvars författning det heter att »alla *personer*, som äro födda eller naturaliserade i Förenta Staterna och underkastade deras domsrätt, äro medborgare i Förenta Staterna och den stat i hvilken de bo» — samt att »representanternas hus skall bestå af medlemmar, valda hvartannat år af de särskilda staternas *folk*».

Vid den stora engelska rösträtsreformen 1832 — kanske rättare sagdt: vid den lilla reformen efter den stora striden — inskränkte man sig till att fördela rösterna jämnare, minska rättigheter, som innehades af små, gamla städer, hvilka hvar och en berodde af den rike aristokrat, som ägde densamma, för att gifva dem åt de stora fabriksstäderna. Hvad kvinnan beträffar var väl den allmänna uppfattningen den, som uttryckts af James Mill, fader till J. S. Mill, som sedan blef kvinnornas vältalige förkämpe: »Det är ju klart, att individer, hvilkas intressen ovedersägligen innefattas i vissa andra individers, utan olägenhet kunna undvara politiska rättigheter. Så måste man betrakta barn till en viss ålder, hvilkas intressen innefattas i deras föräldrars, likaså kvinnor, då nästan alla kvinnors intressen omfattas af deras fäder eller män.» — Icke desto mindre inlämnades af en parlamentsledamot just 1832 en petition, undertecknad af en dam, stor jordägare af förnäm familj, som yrkade på att ogifta kvinnor, hvilka besitta de af lagen be-

stämda kvalifikationerna, måtte tillåtas att deltaga i val till parlamentet. Hon kunde icke godkänna skälen hvarför kvinnor äro uteslagna från utöfvandet af politiska rättigheter, då det högsta statsämbetet i landet, näml. regentens, är öppet för kvinnor. Petitionen föll, ehuru Robert Peel under debatten yttrade, att det var svårt att finna ett logiskt svar på frågan, hvarför kvinnan icke hade rösträtt. De teoretiska skälen voro minst sagdt lika starka om ej starkare, än de, som fordrade allmän rösträtt.

Om sålunda rösträtsreformen 1832 ej medfört någon fördel för kvinnan, hade den dock bragt politiska spörsmål till tals i vidsträcktare mån än förr varit fallet. — En mäktig impuls erhöello engelska kvinnor också, då till den stora antislafverikongressen i London 1840 infunno sig några kvinnor bland de valda representanterna för Nord Amerika, men blefvo afvisade, hvilket förorsakade, att också några manliga delegerade af de mest betydande afhölo sig från att deltaga i förhandlingarna.

Men ändå mäktigare och i vidare kretsar värkade frihandelsrörelsen på 1840-talet. Den angick kvinnan fullt ut lika mycket som mannen, för så vidt båda ledo lika mycket af lifsmedlens fördyrande. Det var en stor nationell rörelse; gemen-samt arbetade män och kvinnor för att väcka och upplysa den stora massan. Bittert kändes det sedan för kvinnorna att ej i handling få bidraga till frågans lösning. På ett stort möte i Covent Garden sade frihandlaren Cobden: »Här äro — jag är glad att kunna säga det — många kvinnor närvarande. Det är emellertid ett högst egendomligt och onaturligt faktum, att de ej kunna rösta själfva, och dock kunna de öfverlåta rösträtt åt andra.» Därpå berättade han huru en kvinna i Manchester hade besökt hans partivänner för att öfverlåta sin egenskap af husföreståndare på sin son. Endast sådana — d. v. s. män som ägde eller hyrde egen bostad för en viss summa och betalade en viss skatt till kronan — hade rösträtt. Man ansåg nämligen detta borga för en viss själfständighet.

Men ännu länge skulle det stanna vid sådana välvilliga yttranden. Frihandelsprincipen genomdrefs, och de liberala bekymrade sig ej vidare om kvinnornas rättigheter. Men kvinnorna själfva hade vaknat och glömde hvarken hvad de hört eller känt under sitt samarbete med männen. Och de funno en förespråkare i parlamentet i J. S. Mill, som gjorde deras sak till sin egen. Han åtog sig 1866 att inlämna en petition, om den vore undertecknad af 100 kvinnor. Femton gånger detta antal namn samlades inom kort tid. I den petition, som

inlämnades af Stuart Mill yrkades på att kvinnan skulle tilldelas rösträtt på samma grund som mannen. Förgäfves. Då följande år ett nytt rösträttsförslag inlämnades af Disraeli, yrkade Mill på att i detsamma ordet »man» skulle utbytas mot »person», men med samma resultat. Nu insågo kvinnorna att ett långt och mödosamt arbete förestod dem. De bildade föreningar för kvinnlig rösträtt, hvilka skulle dels söka bearbeta den allmänna opinionen, dels sörja för inlämnandet af petitioner till parlamentet. Sådana hafva sedan inkommit nästan årligen och i stor mängd. Jag vill endast nämna en af 257,000 kvinnor af alla stånd och partier 1896; en från 29,300 väfverskor från Lancashire; 1903 en petition från en mängd arbetareföreningar, representerande 100,000 män.

Det är en omständighet som slår en, då man följer det engelska arbetet för kvinnans rösträtt: den orubbliga konsekvens, hvarmed dessa petitioner vidhålla sin fordran på *»lika rösträtt med männen»*. Härigenom vore för närvarande många af de ifrigaste arbeterskorna uteslutna från dess verkningar. 1) Alla gifta kvinnor, hvilka enligt engelsk lag icke äga den själfständiga ställning och myndighet, som skulle likställa dem med röstberättigade män. 2) Alla de ogifta och änkor, hvilka icke äga de nödiga kvalifikationerna hvad förmögenhet beträffar. — Visserligen yrka Englands kvinnor också på dessa hinders afskaffande, men de sammanföra dem ej med frågan om *kvinnans* rösträtt. Andra petitioner inlämnas rörande ändring af äktenskapslagen, och krafvet på allmän rösträtt gör sig gällande vid hvarje val. Jag antar att större delen eller alla de 29,000 väfverskorna från Lancashire undertecknat också någon petition om »en man, en röst», likaså de 100,000 manliga arbetarna. Men som J. S. Mill sade: »De bestående lagarna måste respekteras, och det vore därför höjden af oklokhets att fordra rösträtt åt den gifta kvinnan, så länge hon inför lagen är omyndig.» — D. v. s. det är i England samma fall som hos oss, att flere olika lagrum beröfva kvinnor rösträtt, men icke alla blott på grund af att hon är kvinna.

Det blefve för långt att följa frågan i dess olika skeden, huru billerna, understödda och förrådade turvis af liberala och konservativa, lyckats nå upp till andra läsning för att sedan falla för konservatismen i gamla England. Vända vi däremot blicken till anglosaxernas nya landvinningar, möter oss en annan syn. Det första förslaget angående valrätt för kvinnor i Australien inlämnades redan 1885. 1893 gick billen igenom, som tillförsäkrade alla New Zeelands kvinnor valrätt och valbarhet, och de öfriga staterna följde snart efter. Det har visat

sig att det politiska intresset är lika vaket hos kvinnorna som hos männen, att de till lika stor procent infinna sig vid valurnorna.

Öfvergå vi till Europas fastland, finna vi tyvärr rätt litet att inhämta. I Frankrike, där frågan haft gamla anor, ha också under hela 1800-talet enskilda, högt begåfvade kvinnor spelat en roll i det politiska lifvet. Yrkande på rösträtt har äfven framställts för de olika lagstiftande församlingarna under denna skiftesrika tid, men förgäfves, ehuru allmän rösträtt varit rådande i 30 år. Antagligen ännu längre från sitt förvärligande är denna fråga i Italien och Spanien. — I Tyskland har det hittills nästan uteslutande varit kvinnorörelsens mål att göra kvinnan i någon mån ekonomiskt oberoende, att skaffa henne den själfständiga ställning, hvilken är det första villkoret för en medborgare. På försök har man ändtligen i ett par mindre stater unnat henne kommunal rösträtt. I Österrike intar kvinnan på sätt och vis en rätt gynnsam ställning; i flertalet länder inom monarkin äro skattebetalande kvinnor berättigade att deltaga i kommunal- och landtdagsval. Dock sker detta genom manligt ombud. T. o. m. till riksdagen — riksrådet — ha kvinnor valrätt, nämligen de hvilka fylla villkoren för valmän af första klassen, de stora jordägarna på landet. Icke håller här få de dock rösta personligen. Dessa rättigheter ha de österrikiska kvinnorna ägt redan i flere decennier, men den reaktion, som inträdde i slutet af 1880-talet har hindrat deras utvidgning, ja hotat att inskränka dem.

I det fria Schweiz visa kvinnorna ringa intresse för erhållande af politiska rättigheter; ej håller i de öfriga mindre staterna har någon betydande värksamhet för deras ernående för sports.

Vida lifaktigare visar sig i detta afseende den skandinaviska kvinnan vara. I Norge kom frågan om hennes rösträtt upp på 1880-talet. Då stiftades »Kvindestemmeretsforeningen», och 1890 inlämnades till stortinget petition om att alla kvinnor i Norge, hvilka fyllde i grundlagen nämnda villkor, skulle erhålla rösträtt. Det vore frestande att anföra några af de märkliga yttranden för och mot, som framkommo under debatten. Resultatet blef 44 röster för, 70 emot. Förslaget föll således men kom alltjämt åter upp. 1898 beviljades männen allmän rösträtt, men kvinnorna lämnades utanför; »tiden var ej ännu inne för dem», som flere välvilliga talare påpekade. 1901 erhöilo kvinnor, hvilka skattade för minst 300 kr. inkomst på landet eller 400 i stad, kommunal rösträtt och valbarhet; gifta kvinnor erhöilo samma rätt, om deras män skattade för nämnda

inkomst. Samtidigt utsträcktes den kommunala rösträtten till alla män, oberoende af inkomst. — Denna seger har emellertid gifvit de norska kvinnorna godt hopp för framtiden.

I Sverige kom kvinnans rösträtt före i riksdagen redan 1884, då motion inlämnades om valbarhet på samma grund som för män. Den afslogs naturligtvis, och hade ej ens bland kvinnorna själfva lyckats väcka allmänna anslutning till idén. Detta blef fallet först 15 år senare, då en rösträtsreform åter var på dagordningen. Sedan var frågan före 1902, och det lifliga intresse för densamma, som då gjorde sig gällande, ledde till bildandet af en förening för kvinnans politiska rösträtt, hvars medlemsantal redan torde uppgå till c:a 4,000.

Hvad vårt eget land beträffar, äro ju alla saken rörande omständigheter så välkända och så nya, att jag ej behöfver påminna om dem. Som bekant äga vi kommunal rösträtt men ej valbarhet; motioner om den senare väcktes vid 1897 års landtdag men föllo då med två stånd mot två. Frågan togs åter upp år 1900 och ledde nu till ständerpetition, hvilken dock förkastades å högsta ort. Vid 1897 års landtdag inlämnades till borgareståndet petition jämväl om politisk rösträtt för kvinnan. Den remitterades till utskott men kom ej till behandling.

Jag kan ej sluta denna alltför ofullständiga framställning af rösträttssakens utveckling utan att nämna den konferens, som senaste sommar sammanträdde i Berlin, och som resulterade i bildandet af »Världsförbundet för kvinnans rösträtt». Som hedersordförande närvar den 84-åriga Susan Anthony, en af den amerikanska rörelsens pionierer, som ej skytt den långa resans möda för att få bevittna, huru den idé hon egnat sitt sträfsamma lif äntligen vuxit stor och stark. Där syntes vidare många af de kvinnor vi lärt känna såsom hängifna arbeterskor för denna sak. — Jag beklagar att jag sett mig tvungen att med tystnad förbigå de ledande personligheter, män och kvinnor, hvilka värkat för kvinnans rösträtt. Jag vill endast citera Lydia Beckers ord till J. S. Mills minne: »Män kunna icke bevisa att Mill var vis eller att han hade rätt, då han fordrade kvinnans frigörelse; kvinnorna allena kunna inför världen rättfärdiga den riktning han inslog i denna stora fråga genom det allvar, med hvilket de söka, och den takt, med hvilken de nyttja de politiska rättigheter han sökt vinna för dem.»

Koulunjohtajatar M. von Troil lausui:

Legouvé on sanonut: »Naisasia ei sisällä mitään viholisuutta, ei edes kapinanhuutoakaan. Se on ennen kaikkia kutsumus *sopusointuun* luomisen molempain mahtavien voimien välillä, miehen ja naisen.»^a Tämä pyrkimys sopusointuun molempain sukupuolien välillä on likeisessä yhteydessä koko ihmiskunnan edistymisen kanssa. Vanhimpina aikoina, jolloin ruumiillisella voimalla oli ylivalta, oli naista varten voimassa ainoastaan yksi laki: totella sitä, jolla valta oli. Tämä oli alamaisuuden laki.^b Seurasi sitten aika, jolloin heikoilla katsottiin olevan oikeus vaatia vahvojen suojaa ja sääliväisyyttä. Tämä oli ritarisuuden periaate. Tästä käsityskannasta on kuitenkin ihmiskunta vitkalleen kohonnut lähentyäkseen oikeuden periaatetta. Sen vaatimus kuuluu: jokaisella ihmisellä on oikeus yksilölliseen vapauteen ja kehitykseen, jotta hän voisi antaa kaikki voimansa hyvän ja oikean palvelukseen. — Joka kerta, kun tämä oikeuden periaate on koettanut saada jalansijaa, on myöskin vaadittu naisen tasavaltaisuutta miehen kanssa.

Ranskan vallankumous pyrki vapauttamaan ihmiskuntaa, se julisti ihmisoikeudet, rakensi uuden yhteiskunnan vapauden, veljeyden ja tasa-arvoisuuden perustuksille. Tämä yhteiskunnallinen muutos, joka saattoi kansan oikeuksissaan tasa-arvoiseksi etu-oikeutettujen säätyjen kanssa, tulisi vaatimaan naisellekin suurempia kansalaisoikeuksia. Niitten miehen joukossa, jotka tahtoivat laajentaa vallankumouksen aiheuttamaa vapautusta myöskin naiselle, on ensimmäisenä mainittava markiisi de Condorcet. Tämä ajattelija ja vapauden ystävä, josta on sanottu, että hän oli »suuri suurinten joukossa», julkaisi v. 1790 eräässä sanomalehdessä kirjoituksen »Naisten kansalaisoikeudesta». Siinä hän lausuu: »Tottumus on siihen määrin sokaissut ihmiset, etteivät he huomaa luonnollisten oikeuksiensa rajoitusta, ei kukaan heistä, joka on oikeutensa menettänyt, ajattele vaatia niitä takaisin, eikä luule edes kärsineensä mitään vääryyttä. Muutamat näistä oikeuden rajoittamisista ovat jääneet huomaamatta filosoofeilta ja lainlaatijoilta, jotka suurella innolla ovat tehneet työtä määrätäkseen yksilöiden yhteisiä oikeuksia ja tehdäkseen ne valtiollisten laistosten ainoiksi perustuksiksi. Eivätkö he kaikin ole rikkoneet oikeuden periaatetta vastaan anastamalla aivan levollisesti puolelta ihmissuvulta oikeuden myötävaikuttaa lainlaadinnassa ja poistamalla naisilta kansalaisoikeudet? Onko olemassa parempaa todistetta tavan voimasta valistuneihinkin nähden, kuin nähdä heidän vetoavan oikeuden ja tasa-arvoisuuden periaatteeseen kolmen tai neljän sadan miehen eduksi, ja nähdä heidän samalla unohtavan sen, kun on kysymys 12 miljoonasta naisesta? Jottei

tämä syrjäyttäminen olisi tyranniuden työtä, on näytettävä toteen, joko että naisten luonnolliset oikeudet eivät ole aivan samat kuin miesten, tai että naiset eivät osaa niitä käyttää. Mutta koska miesten oikeudet riippuvat ainoastaan siitä, että he ovat olentoja, jotka kykenevät hankkimaan moraalisia aatteita ja seuraamaan niitä, ja koska tämä sama kyky kuuluu naisillekin, täytyy heidänkin saada omata samat oikeudet. Että naisilta puuttuu kykyä käyttää kansalaisoikeuksiaan, lienee vaikea todistaa.» Sen teorian, joka käsittelee naisen henkistä ala-arvoisuutta, kumoaa hän huomauttamalla, että lukuunottamatta muutamia harvoja miehiä, jotka neroina ovat korkeammalla muuta ihmiskuntaa, kaikki muut miehet ja naiset tässä suhteessa ovat melkein samanarvoisia. Koska nyt kuitenkin ei ainoastaan neroilla ole kansalaisoikeuksia, niin voidaan nämä tunnustaa naisillekin niin hyvin kuin miehille, jotka usein ovat heitä huonompia. »Joko ei kellään inhimillisellä olennolla ole kansalaisoikeuksia, tai on kaikilla ne, ja se, joka vastustaa toisen oikeutta hänen uskontonsa, sukupuolensa tahi ihovärinsä tähden, hän on myöskin siitä hetkestä alkain luopunut omasta oikeudestaan.»

Monet vallankumouksen naisista ja miehistä yhtyivät Condorcet'in mielipiteisiin. Kuitenkaan ei aika ollut vielä tullut, jolloin vallankumouksen aatteet toteutettaisiin naiseinkin nähdessä. Naisten sallittiin toimia vallankumouksen hyväksi; niissä yhdistyksissä, jotka olivat ottaneet päämääräkseen herättää intoa valtiolliseen toimintaan tietämättömissä, välinpitämättömissä kansalaisissa, toimivat naiset yhtä innokkaasti kuin miehet. Naiset saivat olla läsnä keskusteltaessa valtiollisissa kokouksissa, sillä »heidän piti oppia tuntemaan vapauden perusohjeet, jotta he opettaisivat lapsiaan niitä rakastamaan». Mutta vaikka naiset työskentelivätkin vallankumouksen suuren aatteen hyväksi, kärsivät vankilan kammioissa, kuolivat mestauslavalla sen edestä, ei se kohottanut heitä miehen tasa-arvoiseksi työtovereiksi yhteiskunnassa, kansalaisoikeuksia ei se heille suonut. Suoranaisesti ei vallankumous vaikuttanut naisen vapautusta. Kuitenkin vallankumous, julistamalla vapautta ja tasa-arvoisuutta, on laskenut perustuksen naisen vapauttamistyölle. —

Amerikassa *) aiheutti naisen äänioikeusasian amerikkalaisessa naisessa kipeästi tuntuva tarve tehdä^o työtä kanssaihmistensä hyväksi. Kun Amerikan kansa tajusi, että vapaa tasavalta itse asiassa ei ole vapaa, niin kauan kun suuri osa väestöstä,

*) Lähteenä on käytetty A. Gripenberg'in Reformarbetet.

neekerit, elivät orjuudessa, astui amerikkalainen nainen viipymättä orjuuden poistamisiikkeen palvelukseen. Mutta silloin tunsii hän itsensä sidotuksi, syrjäytetyksi. Hän sai kyllä salassa ravita ja vaatettaa orjia, mutta jos hän tahtoi toimia julkisesti heidän hyväkseen, sai hän kärsiä pilkkaa, jos hän tahtoi yhdistyksissä työskennellä päämaalinsa saavuttamiseksi, syrjäytettiin hänet. V. 1840 pidettiin orjuutta vastustava kongressi Lontoossa. Amerikasta lähetettiin 7 naista edustajiksi kokoukseen. Kun he pitkän, vaivaloisen matkan jälkeen saapuivat Englantiin, kohdeltiin heitä tylästi ja epäluulolla. Kiivaan keskustelun jälkeen kiellettiin heitä ottamasta osaa kokoukseen.

Tämä nöyrytys oli voimakkaana herätyksenä amerikkalaisille naisille. Kahdelle heistä, Lucretia Mott'ille ja Elisabet Cady Stanton'ille, selvisi nyt, että naisten ensi sijassa tuli työskennellä naisten vapauttamiseksi. Tästä päivästä alkaen tuli työ naisasian hyväksi näiden kahden naisen elämän tehtäväksi, heidän pyhäksi asiakseen. V. 1848 kutsuivat he Amerikan kansalaiset yleiseen kokoukseen, joka oli pidettävä Seneca Falls'issa New York'in valtiossa, keskustelemaan naisen oikeuksista. Huolimatta vastapuolueen tehokkaista toimenpiteistä, voitti kokous suurta myötävaikutusta. Kokous oli yksimielinen siitä, että naisille vaadittaisiin seuraavat oikeudet: pääsy kaikkiin kouluihin, yliopistoihin, virastoihin ja ammatteihin; sama palkka samasta työstä sukupuoleen katsomatta; samat oikeudet miehelle ja vaimolle omaan persoonaan ja omaisuuteen nähden; *äänioikeus naisille*.

V. 1866 perustettiin suuri yleinen äänioikeusyhdistys, joka myöskin otti naisen äänioikeusasian ohjelmaansa. Tämän asian syrjäytti kuitenkin yhdistys alinomaa valvoen enemmän neekerin ja työmiehen äänestysoikeutta. Sentähden asetettiin v. 1869 New York'iin yhdistys, joka yksinomaa toimi naisen äänioikeuden laajentamiseksi. Samaan aikaan perustettiin Boston'iin samaa tarkoitusta varten toinen yhdistys. V. 1889 yhdistettiin nämä molemmat nimellä »Amerikan kansallinen naisäänestysliitto». Tarmokkaasti ja väsymättä ovat tämän liiton naiset työskennelleet saavuttaakseen kansalaisoikeudet naisille. Joka kerta kun joku uusi alue liitetään yhdysvaltoihin, lähtee joukko naisia tälle alueelle koettaen kokousten ja esitelmien kautta vaikuttaa siihen suuntaan, että lakeja tarkastettaessa valvottaisiin myöskin naisen oikeutta. Ne anomukset, jotka yhdistys on jättänyt lakia säättävälle kokouksille tai kongressiin, nousevat tuhansiin. Vaatiessaan kansalaisoikeuksia naisille vetoaa yhdistys Yhdysvaltojen hallitusmuodon pääprinsippiihin. Tämä määrää, että kaikki Yhdys-

valtain *kansalaiset* ovat vapaat; yhdysvaltain kansalaisia ovat taas kaikki ne *henkilöt*, jotka ovat siellä syntyneet tai kansalaistuneet ja jotka ovat omistaneet sen lait. Lisäksi määrätään: yhdysvaltain kansalaiselta ei saa anastaa ääni-oikeutta, sitä ei myöskään saa Uniooni rajoittaa rodun, värin tai entisen orjana olemisen nojalla.

Amerikan naisten pyrinnot päästä kansalaisoikeuksista osalliseksi, eivät ole saaneet osakseen pelkkää myötätuntoisuutta. Vieläpä vapaamieliset miehetkin, jotka varsinaisesti eivät ole naisasiaa vastustaneet, ovat kehoittaneet heitä odottamaan vaatimuksineen. Kun orjain vapauttamistaistelua käytiin, moitittiin naisia siitä, että he tuhlasivat sivuseikkaan ne voimat, jotka heidän olisi pitänyt omistaa yksinomaan neekerin asialle. »Älkää antako kuoloniskua neekerin äänioikeudelle sekoittamalla siihen naisen äänioikeutta», sanottiin. Tähän vastasi ivaten mrs Stanton: »Neekeri ja me naiset olemme yhdessä hullujen, pahantekijäin ja idioitten kanssa tähän asti olleet tasa-arvoisuuden kuningaskunnan ulkopuolella. Nyt, kun asetuksia tarkastetaan, on portti meille molemmille avoinna astuaksemme sisään. Älkää jättäkö meitä ulkopuolelle päästäessänne sisään neekerin, sillä hänhän on tähän asti ollut meidän ainoa sopiva seuramme.»

Siitä myötätuntoisuuden puutteesta heidän pyrinnoilleen, mitä Amerikan naiset ovat saaneet kokea, lausuu mrs Stanton: »Näyttää melkein siltä, kuin toinen luokka ihmisiä ei voisi ymmärtää niitä vääryyksiä, joita joku toinen luokka saa kokea. Yhä edelleen ihmettelemme me miesten kykenemättömyyttä ymmärtää, mitä me naiset tunnemme ollen riippuvaisessa asemassa. He eivät käsitä, että me tunnemme samaa, kuin mitä musta mies tuntee nähdessään erotuksen tehtävän hänen ja valkoisen välillä, tai miten köyhä valkea mies tuntee eron hänen ja rikkaan ylhäissukuisen välillä. Miehet ymmärtävät kyllä monenlaista sortoa, mutta eivät sitä, jonka alaisina naiset ovat, sillä, jos he sen käsittäisivät, eivät he olisi alinomaa valmiit syrjäyttämään naisasiaa jokaisen muun kysymyksen tieltä. He eivät tunne sitä tuntuva hätää, jonkatähden me vaadimme äänioikeutta, sillä he eivät ymmärrä mitä nöyrytystä me tunnemme alemmassa asemassamme.»*)

Se pitkälinen taistelu, jota amerikkalaiset naiset ovat käyneet aina Seneca Falls'in kokouksesta asti, on tuottanut heille

*) A. Gripenberg: Reformarbetet.

täydellisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden neljässä yhdysvaltain valtiossa ja osallisen kolmessakymmenessä kolmessa. Täydellisesti vapaat valtiot ovat: Wyoming, Utah, Colorado ja Idaho.

Wyomingissa kerrotaan naisten sattuman kautta saaneen äänioikeuden. Eräs nainen oli koettelemusten ja sairauden päivinä auttanut erästä aviovaimoa, jonka mies oli poissa. Kun mies palasi kotiin, tiedusteli hän vaimonsa ystävältä, miten hän voisi häntä palkita. »Siten, että te parlamentin jäsenenä toimitatte naisillekin vaalioikeuden,» vastasi tämä. Ehdotus esitettiin parlamentille enemmän leikillä. Vasten luuloa oli naisilla äänioikeusasiassaan innokas puoltaja, valtion kuvernööri; hän oli lapsena ollut läsnä Seneca Falls'in kokouksessa, joka oli häneen tehnyt syvän vaikutuksen. Hän käytti kaiken vaikutusvaltansa saadakseen naisille äänioikeuden. Tämä tapahtuikin. Kun Wyoming sitten liitettiin yhdysvaltoihin, pohti kongressi, kävisikö liittyminen päinsä, koska Wyomingin naisilla oli äänioikeus. Mutta Wyomingin miehet vastasivat: »Vaikkapa meidän pitäisi sata vuotta pysyä aluekuntana, niin emme ota naisilta heidän oikeuttaan.» Kongressi myöntyi, ja Wyoming Yhdysvaltoihin liitettynä oli ensimmäinen valtio, missä naisilla on äänestys-oikeus.

Siihen kokoukseen, joka pidettiin v. 1898 Washingtonissa, 50 vuotta Seneca Falls'in kokouksen jälkeen, olivat myöskin ne valtiot, joissa naisilla on äänioikeus, lähettäneet edustajansa. He puhuivat kaikki naisen äänioikeuden eduksi. Mrs Reel Wyomingista lausui: »Wyomingissa, missä naiset jo yli 30 vuotta ovat nauttineet valtiollista äänioikeutta, olemme tulleet vakuuteiksi sen hyvästä tuloksesta. Kodit meillä pidetään yhtä pyhinä kuin muuallakin. Äänioikeus annettiin naiselle, jotta hän voisi suojella kotia. Naisen äänioikeus tukee lujaa hallitusta, rakennettu kalliolle — amerikkalaisten kodeille. Se tukee edistystä ja rauhaa.»

Mrs Hughes Cannon, senaatin jäsen Utahissa, lausui: »Meidän täytyi taistella oikeuksiemme puolesta niinkuin kaikkien muidenkin, ja perustus laskettiin askel askeleelta. Voiton jälkeen perehtyivät naiset pian oikeuksiinsa, valtiolliset puolueet lähettivät valitsemiaan naisia moniin kokouksiin, naisilla on tärkeitä tehtäviä valtiollisissa klubeissa, ja he ottavat osaa lainsäätämistyöhön. Meillä on naisten kelvollisuus ottaa osaa julkiseen elämään yhtä tunnustettu kuin hänen taitavuutensa kodin piirissä. Seurauksena äänioikeuden laajentamisesta naisille on ollut se, että naiset nyt ottavat selvää päivän kysymyksistä ja kaikin puolin tuntevat eri puolueiden ohjelmat. He eivät ole laiminlyöneet kotinsa tehtäviä; ei mikään hirveistä ennustuksista ole

käynyt toteen. Nainen luotiin miehen avuksi; tämän tehtävänsä hän täyttää rakentaessaan yhteistyössä miehen kanssa yhteiskunnan.»

Coloradon edustaja, mrs Martha Coninc, lakia säättävän kokouksen jäsen, lausui: »Emme kiellä, että on joukossamme niitä, jotka vetäytyvät pois peljäten ottaa uutta edesvastuuta itselleen. Mutta minä en ole vielä tavannut ketään, joka olisi halunnut takaisin asiain entistä tilaa; tarvittaisiinpa todellakin rohkeutta ottamaan äänioikeutta näiltä, jotka eivät vielä ole tulleet täysin vakuutetuiksi äänioikeutensa merkityksestä. Ei edes pahin asian vihollinenkaan voi sanoa, että koetus on tuottanut vahinkoa. Tosin on vielä liian aikaista odottaa yksimielistä lausuntoa, mutta onhan meillä oikeus olettaa, että siveys ja politiikka on saavuttava korkeamman kehitystason, kun naiset ovat päässeet yhteiskunnassa vaikuttamaan. Pyrinnössään kiihoittaa naisia se ajatus, että he antamalla äänensä voivat olla mukana määräämässä, kuka on luova ne lait, joiden suojassa heidän lastensa on kasvaminen. On aina sanottu, että koti on naisen valtakunta; vapaissa valtioissa on hän vaan laajentanut kotinsa seiniä.» Sama edustaja luki erään Coloradon kuvernöörin kirjoittaman kirjeen. Kirje loppuu sanoilla: »Naisen äänioikeutta ei tarvitse lopputuloksilla puolustaa — se on oikeuden kysymys; niitä, jotka eivät tahdo alistua oikeuden alle, ei saa vakuutetuiksi, vaikka joku kuolleista nousisi heille totuutta julistamaan.»*) —

Europaan kansoista lienee *Englannin* kansa se, joka innokkaimmin on harrastanut naisen valtiollisen äänioikeuden aatetta. Jo seitsemännellätoista vuosisadalla pitivät naiset julkisia kokouksia, joissa he keskustelivat äänioikeudestaan ja vaalikelpoisuudestaan; v. 1720 julkaisi lady Mary Wollstonecraft kirjansa »Naisten oikeuksien puolustus», jossa hän m. m. vaatii äänioikeutta naiselle; v. 1832 jätettiin ensimmäinen tätä kysymystä koskeva anomus parlamentille. Anomuksessa huomautetaan, kuinka naiset ovat alistetut lakien kaikkien määräysten ja rangaistusten alaisiksi; heillä pitäisi siis myöskin olla oikeus äänestää niitä laadittaissa; mutta niin kaukana ollaan vielä tästä, että kun nainen haastetaan oikeuteen, sekä syyttäjä että tuomari ovat miehiä. Anomus hylättiin, vaikka keskusteluissa myönnettiinkin, että oli vaikeaa löytää loogillista vastausta kysymykseen, miksi naisilla ei ollut äänioikeutta. Teoreettiset syyt heidän oikeuteensa olivat vähintään yhtä suuret, kuin ne, jotka puhuivat miesten yleisen äänioikeuden puolesta. 1840—50

*) Nylände 1898.

luvulla lienee kysymys jälleen ollut esillä parlamentissa.*) Mutta vasta John Stuart Mill'in esiintymisen kautta oli naiskysymys tuleva siksi aatteeksi, joka lippunsa alle kokoaisi Englannin naiset. V. 1869 julkaisi Stuart Mill kirjansa »Naisen alistettu asema». Hän sanoo:

»Se periaate, joka on molempien sukupuolien yhteiskunnallisen aseman perusteena — toisen suvun laillinen alistuminen toisen tahdon alle — on itsessään väärä ja ihmisyyden edistymisen suurimpia esteitä. Sen sijaan on asetettava täydellisen yhdenvertaisuuden aate — ei mitään ylivaltaa tai etuoikeutta toisella puolella, eikä mitään alistumista toisella. — Naisen alhaisempi asema ei ole mikään alkuperäinen asetus, jonka olisi aiheuttanut oikeus ja yhteiskunnan hyöty, vaan se on se alkuperäinen orjantila, joka yhä jatkuu, vaikkakin vähitellen samojen syiden lieventämänä, jotka yleensä ovat sivistäneet tapoja. — Todellinen hyve on siinä, että ihmiset kykenevät elämään yhdessä yhdenvertaisina, niin että itsellemme vaadimme ainoastaan sitä, jota yhtä mielellämme suomme muille. Millä ehdoilla miehille annettaneekin äänioikeus — ei ole vähintäkään syytä olla myöntämättä naisille samaa oikeutta. — Kun ajattelemme sitä suoranaista pahaa, joka kohtaa toista sukupuolta sen kautta, että se on vailla oikeuksiaan — ennen kaikkea se, että se on menettänyt elähyttävän ja kohottavan ilon, sitä lähinnä se väsymys, se pettymyksen tunne ja syvä tyytymättömyys elämään, joka usein on astunut sen sijaan, silloin tunnemme, että kaikkien niiden opetusten joukossa, joita ihmiset tarvitsevat voidakseen menestyksellä taistella epäkohtia vastaan, ei mikään ole tarpeellisempi kuin se, ett'ei lisätä luonnollista pahaa kadehtien ja taikauskaisesti rajoittamalla toisten toimia. — Kaikki, mitä on puhuttu ja kirjoitettu vapauden jalostavasta vaikutuksesta, siitä voimasta ja jäntevyydestä, jonka se antaa kaikille kyvyille, niistä suuremmista ja korkeammista tarkoituseristä, jotka se asettaa järjelle ja tunteelle, yleishengestä, jonka se synnyttää, laajoista katsantokannoista, joita se tuottaa, kuinka se siveellisessä, tiedollisessa ja yhteiskunnallisessa suhteessa kohottaa yksilöt — kaikki tämä koskee niin hyvin miestä kuin naista.»

Parlamentin jäsenenä esitti Mill v. 1866 anomuksen äänioikeuden myöntämisestä naisille. Anomus oli 1,499 naisen allekirjoittama. Parlamentissa otettiin se vastaan naurulla ja ivasanoilla. Seuraavana vuonna esitti hän vaatimuksensa toisessa muodossa. Hän ehdotti, että Disraëlin nostama ehdotus äänioikeuden laajentamisesta miehille muutettaisiin siten, että

*) A. Gripenberg, Reformarbetet.

sana »mies» vaihdettaisiin sanaan »henkilö». 194 edusmiestä vastusti hänen ehdotustaan, 70 äänesti sen puolesta.

Samana vuonna, kun Mill teki toisen ehdotuksensa parlamentille, perustettiin ensimmäiset naisten äänioikeusyhdistykset Lontoossa, Manchesterissa ja Edinburgh'issa; vuoden perästä Birmingham'issa, Bristolissa ja useissa muissa paikoissa. Näiden yhdistysten työ on pääasiassa ollut suunnattuna anomusten järjestämiseen. Esimerkkinä siitä, kuinka laajaperäistä työ on ollut, ja kuinka paljon kannatusta naisten äänioikeus on herättänyt kaikissa kansankerroksissa, mainittakoon, että v. 1868 jätettiin 78 anomusta 50,000 henkilön allekirjoittama. Eräs niistä sisälsi 21,000 nimeä, ja oli niin raskas, että Mill sitä tuskin jaksoi kantaa. V. 1896 jätettiin adressi, jonka alle 257,000 naista kaikista yhteiskuntaluokista oli kirjoittanut nimensä; v. 1901 anomus, jonka oli allekirjoittanut 29,300 kutomateollisuutta harjoittavaa naista Lancashiressä; v. 1902 samaa tointa harjoittavain naisten anomus Yorkshiressä 33,184:llä allekirjoituksella; samoin Cheshire'stä 4,300 nimellä; vuodelta 1902 on myös 750:n akademisen sivistyksen saaneen naisen anomus. V. 1903 jätettiin anomus, johon oli kirjoittanut nimensä 8,600 ompelijatarta sekä toinen 62 ammattiyhdistyksen laatima anomus.*)

Joukkokokouksia on myöskin järjestetty. Sellainen pidettiin Manchester'issa helmikuussa v. 1880. Naisia kaikista yhteiskuntaluokista tulvasi kokoukseen, useat vähävaraiset olivat kulkeutuneet peninkulmia jalkaisin, kaikille ei riittänyt tilaa kokoushuoneessa. Puheitten jälkeen seurasivat mitä vilkkaimmat mielenosotukset. Harvoin lienevät naiset niin tunteneet itsensä suuren ja yhteisen aatteen yhteenliittämiksi, kuin naisten päivillä Manchesterissa.**)

Englantilaisten naisten tarmokas, väsymätön työ kansalaisoikeuksien saavuttamiseksi ei ole ollut tulokseton. Tosin eivät he vielääkään ole ehtineet maaliinsa, tosin ovat he pitkän taistelunsa aikana tulleet näkemään, kuinka heidät alati on unohdettu, sillä aikaa kuin äänioikeutta on kerta kerralta laajennettu työmiehille, maanviljelijöille, taloudenhoitajille; tosin ovat he kokeneet, että heidän asiansa parlamentissa on lakkaamatta syrjäytetty »tärkeimpäin asiain» vuoksi, ja kun se on tullut esille, ei se ole saanut äänen enemmistöä. Mutta melkein joka kerta, kun se on ollut keskustelun alaisena, on voitu huomata edistymistä ja saatu uusia todistuksia naisasian voitoista. Naiset ovat näinä taistelun vuosina itse kehittyneet valtiollisessa suhteessa, he ovat

*) Helen Blackburn: Women's Suffrage.

**) A. Gripenberg'in Reformarbet'in mukaan.

saavuttaneet vastuunalaisuuden ja solidaarisuuden tunnon, he ovat kasvaneet voimaksi, johon kiinnitetään huomiota. Tämä käy kenties parhaiten selville erään heidän vastustajansa Labouchère of Harcourt'in lausunnosta, joka, kun naisten äänioikeus 1897 oli esillä parlamentissa, asettui sitä vastaan, »sillä Englannissa on yli miljona enemmän naisia kuin miehiä; jos he saavat äänioikeuden, tulevat he ottamaan koko valtion johdon käsiinsä».

Sen, mitä naiset englantilaisessa emämaassa eivät vielä ole saavuttaneet, ovat naiset muutamissa siirtomaissa voittaneet. V. 1893 annettiin naisille Uudessa Zeelannissa niin hyvin äänioikeus kuin vaalikelpoisuus. Täällä ovat myöskin naineet naiset äänioikeutettuja, sillä jos ei niin olisi, olisivat naiset saaneet oikeuden, jonka »he menettävät sinä juhlapäivänä, jolloin seisovat miehensä kanssa alttarin edessä, mutta jälleen voittavat sinä surun päivänä, jona saattavat elämäntoverinsa viimeiseen lepoon.» V. 1894 sai Etelä-Australian valtiomuoto sen lisäyksen, että naisilla tuli olla samat valtiolliset oikeudet kuin miehillä. Seuraavissa vaaleissa olivat naiset yhtä innokkaita kuin miehetkin. V. 1900 saivat naiset Länsi-Australiassa äänioikeuden; v. 1902 tulivat naiset Australiassa vaalikelpoisiksi valtioliiton parlamenttiin; v. 1902 saivat naiset uudessa Etelä-Wales'issa äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden; v. 1903 naiset Tasmaniassa.*)

Se vapaamielisyys, jota näissä siirtokunnissa on osotettu naisen äänioikeuteen nähden, todistaa, että uusi aika on koittamassa. Niinkuin pääskynen ennustaa talven tuloa, ovat uudistukset englantilaisissa siirtomaissa herättäneet eloon toivon, että vapauden aatteet kumminkin kerran saavat voiton ja nainen englantilaisessa emämaassakin on saavuttava täydelliset kansalaisoikeudet. —

Kun me käännämme katseemme Skandinavian maihin, näemme, että naisten äänioikeus on kutsunut sekä *Ruotsin* että *Norjan* naiset työhön.

Ruotsissa jätettiin valtiopäiville 1884 esitys, joka vaati sekä vatioillista ääni- että vaalioikeutta naisille, jotka täyttävät laissa miehille vahvistetut ehdot. Esitys hylättiin ylähuoneessa ilman äänestystä, alahuoneessa 53:lla äänellä 44 vastaan. Äänioikeus liikkeen pani alulle itse naisten kesken Fredrika Bremerliitto, joka 1899 kääntyi valtiopäiväin puoleen anomuksella, että naisten äänioikeus otettaisiin mietinnön alaiseksi muitten äänioikeus-uudistusten yhteydessä. Tämä anomus ei kuitenkaan johtanut mihinkään tulokseen. V. 1902 oli kysymys taas esillä; se

*) Helen Blackburn: Women's Suffrage.

hylättiin ylähuoneessa ilman äänestystä, alahuoneessa III:llä äänellä 64 vastaan. Merkitystä vailla tämä ei kuitenkaan ollut, osaksi siksi, että se selvästi osoitti suuremman huomion asiaan heränneen alahuoneessa, osaksi, koska sen onnistui herättää vilkasta mielenkiintoa itse naisten kesken.

Vähän sen jälkeen, kun asia oli ollut esillä valtiopäivillä, järjestivät naiset useita joukkokokouksia. Näissä lausuttiin toivomuksia naisten äänioikeusasiatyön järjestämisestä. Tuloksena oli »Naisten valtiollisen äänioikeus-yhdistyksen» perustaminen 4 p. kesäkuuta 1902.

Naisten äänioikeusliike Ruotsissa on kehittynyt nopeudella, joka osoittaa, että asia oli kypsä esiintymään. Jo vuonna 1903 muodostettiin maaseudulla 29 paikallisyhdistystä, joissa on kaikkiaan noin 4,000 jäsentä. Kaikki yhteiskunnalliset piirit ja puolueet ovat edustettuina yhdistyksessä; siksi voi syyllä sanoa, että naisten äänioikeusliike Ruotsissa on harvinainen valtiollinen ilmaus.*) —

Äänioikeuskysymyksen kehityksestä Norjassa teki neiti Gina Krog selkoa Berlin'in kongressissa seuraavalla tavalla:

»V. 1885 pidettiin ensimmäinen esitelmä naisten äänioikeudesta, jolloin me perustimme yhdistyksen »Norjan Naisten äänioikeus yhdistys»; aluksi liittyi vain 12 naista tähän yhdistykseen. Me käännyimme heti vapaamielisen puolueen johtajien puoleen pyytäen heidän myötävaikutustaan kansalaisoikeuksiemme saavuttamiseen. V. 1890 tuli kysymys ensi kerran esiin suurkäräjillä, seuraavan kerran 1892 ja sitten 1895. Se oli yksinomaan vapaamielinen puolue, joka kannatti asiaa ja teki sitä sellaisella menestyksellä, että enemmistö oli meidän puolellamme. Tämä enemmistö ei kuitenkaan ollut $\frac{2}{3}$ eduskunnasta, joka peruslain mukaan oli välttämätön. V. 1898 tuli naisten äänioikeus taas esille. Mutta silloin olivat ystävämme, vapaamieliset, voitolla, heitä oli paljon enemmän kuin $\frac{2}{3}$, heistä oli tullut voima. Ja voima on sydämelle vaarallinen. He ajattelivat vaan omaa asiaansa, s. t. s. miesten yleistä äänioikeutta, mutta unohtivat meidät.

Kauan oli kansanvaltainen laine kannattanut meitä; nyt se oli vähällä peittää meidät. Meidän täytyi taistella ankarasti. Mutta kun aalto asettui, olimme kuitenkin voittaneet kunnallisen äänioikeuden; tämä myönnettiin meille 1901. Ja tällä kertaa oli miehiä kaikista puolueista, jotka antoivat meille oikeutemme. Sitä paitsi olimme nähneet, miten vuosien kuluessa yhä useammat naiset olivat meihin liittyneet; meitä on nyt yhtä monta

*) L. Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen.

naista tuhansissa laskettuina, jotka vaativat äänioikeutta sukupuolelleen, kuin meitä alussa oli laskettuina yksiköissä. Ja nyt ovat kaikki puolueet puolellamme. Viime toukokuun 17 päivänä, meidän kansallisenä vapauspäivänämme, olivat työväen puolueen naiset koonneet suuren joukon naisia ja miehiä, jotka jättivät suurkäräjille esityksen äänioikeuden myöntämisestä naisille samoilla perusteilla kuin miehillekin.

Me jatkamme siis taistelua. Me esitämme vaatimuksemme jokaisella suurkäräjällä. Me sanomme naisille: liiitykää meihin, astukaa riveihimme! Ja miehille me sanomme: antakaa meille äänioikeus! Sillä uudistus on hyvä, välttämätön, oikeudenmukainen, ja se tuo siunauksia mukanaan!» —

Suomessa on kysymys naisen valtiollisesta äänioikeudesta ollut esillä vuoden 1897 valtiopäivillä, jolloin herrat Herckman, Killinen ja Kyander jättivät anomuksen kysymyksenä olevasta asiasta. Anomus lykättiin lakivaliokuntaan, joka ei kuitenkaan ehtinyt sitä käsitellä.

Nyt, kun pimeys ja suru vallitsee maassamme, kohoaa taas ääniä naisen äänioikeuden hyväksi. Taistelujen aikoina olemme oppineet, että isänmaa vaatii kaikkien voimia; vastoinikäymisen hetkenä on edesvastuuntunne Suomen naisissa vahvistunut; työstä isänmaan hyväksi eivät saa eivätkä tahdokaan Suomen naiset vetäytyä pois. Isänmaan rakkaus on saattanut Suomen naiset kansalaisoikeuksia vaatimaan. —

Ennenkuin lopetan tämän yleiskatsauksen naisten äänioikeuden kehityksestä eri maissa, tahdon muistuttaa naisten äänioikeutta koskevasta kongressista, joka pidettiin viime kesäkuun 3—4 p. Berlinissä kansainvälisen naiskongressin yhteydessä. Tässä kongressissa perustettiin »Naisten valtiollisen äänioikeuden maailman liitto». Liittoon ovat tähän asti liittyneet Yhdysvallat, Englanti, Hollanti, Ruotsi, Australia, Norja ja Tanska. Maailman liiton perustaminen naisten valtiollisen äänioikeuden hyväksi on varmasti tärkeä askel eteenpäin naisten äänioikeuspyrinnöissä.

Naiskongressissa Berlinissä kehoitti eräs naissaarnaaja Amerikasta musiikkia rakastavaa Saksaa säveltämään laulun, joka yhdistäisi naiset kaikista maista taisteluun oikeutetun asiansa edestä. Tätä laulua ei vielä ole. Mutta meidän sydämissämme kaikuu sävel, joka kutsuu meitä suurta ajattelemaan, hyvää luomaan. Jos me tätä säveltä kuuntelemme, jos me sitä seuraamme, silloin ehkä kerran ei ainoastaan kaikki maan naiset, vaan kaikki maan kansat yhtyvät veljesliitoksi, he kaiuttavat vapauden laulun, silloin oikeus, sopusointu ja rauha maailmaa hallitsevat.

Fru H. Gebhard uppläste följande af författarinnan H. Westermarck författade referat.

Genom rättsbegreppens utveckling och genom samhällsförhållandenas omgestaltning har äldre tiders uppfattning om kvinnans plats i samhället småningom begynt vika för en annan. Denna fordrar kvinnans fulla medborgerliga myndighet såsom en naturlig rättighet för henne själf och en fördel för de allmänna samhällsangelägenheternas ordnande.

För att likvisst denna uppfattning skall blifva allmänt gällande och kunna tränga så djupt ned, att den skall förmå bilda sed och lag, är det framför allt ytterst nödvändigt att kvinnorna själfva förstå dess vikt och äro genomträngda af dess betydelse.

Det är för att skärskåda några synpunkter i denna viktiga fråga och afgifva ett vittnesbörd om kvinnans ställning hos oss, kvinnor af olika samhällsklasser i kväll stämt möte i denna sal.

Vi veta alla att, såsom våra samhällen nu äro beskaffade, kvinnor hafva ingen talan, än mindre bestämmanderätt i de viktigaste samhällsangelägenheter, äfven i sådana som på det allra närmaste beröra dem själfva eller deras barn. De yttre områdena för kvinnornas värksamhet hafva visserligen utvidgats, men just på dessa områden stå de i många afseenden rättslösa och oförmögna att göra sig hörda, och deras värksamhet är ofta beroende af tillfälligheter och godtycke.

Den oerhörda orättvisa, som ligger däri, att hälften af samhällets medlemmar utstänges från stiftandet af de lagar de skola efterleva, och de ständiga rättskränkningar, som på alla områden af samhällslifvet måste blifva en följd häraf, kunna endast upphävas därigenom, att kvinnorna tillerkännas full medborgerlig myndighet och som det väsentligaste af denna medborgarrätt den politiska rösträtten.

Kvinnorna yrka på politiska rättigheter därför att det är rättvist att de själfva få taga sin sak i egen hand, och därför att mannen ensam icke är i stånd att representera kvinnornas intressen.

De vilja äga politiska rättigheter såsom ett medel för en högre utveckling af det samhälle de skola bygga tillsammans med männen. De vilja äga dessa rättigheter såsom ett medel till rikare utvecklingsmöjligheter för dem själfva.

Det är mer än troligt att för lösandet af de sociala uppgifter tiden nu lägger fram för folken, kvinnorna måste vara med. Det ligger redan i kvinnans skaplynne och i hennes ställning såsom hemmets vårdarinna att vara intresserad särskildt af de sociala frågorna, sådana som röra fattigvård och

sjukvård, arbetarelagstiftning — isynnerhet för barn- och kvinno-arbete, — nykterhets- och sedlighetslagstiftning, religiösa frågor, undervisningsväsen m. m. Och om hennes begåfning, hennes uppfattningssätt och arbetssätt i många afseenden äro olika mannens, så kan uti denna olikhet ligga en fördel, som bör komma samhället till godo, i fall den tillvaratages.

Rösträttens medgifvande åt kvinnorna är endast en slutsats af det arbete, som skall höja kvinnan till mannens jämlike inför lag och sed.

Yrkandet på politiska rättigheter för kvinnorna är icke nytt, vi hafva i kväll genom föregående referat fått en öfverblick af rösträttsrörelsen i olika länder och hört att frågan framträdtt äfven i form af petition vid en af våra landtdagar. Man har därför genom debatter samt af skriftliga uttalanden härom blifvit i tillfälle att bilda sig ett omdöme om männens opinion i allmänhet, liksom om arten af det motstånd reformens genomförande rönt.

De skäl, som anförts mot kvinnans politiska rättigheter, äro i stort sedt desamma, som dragits fram emot hvarje förslag, som afsett en utvidgning af hennes medborgarrätt. Låtom oss skärskåda några af dessa skäl.

»Utöfvandet af politiska rättigheter skulle skada kvinnligheten, draga kvinnan från hennes plikter i hemmet och vålla oenighet i familjen. Mannen tillhör det offentliga lifvet, kvinnan hemmet och familjen, hon skulle genom att införas i de politiska rörelserna föras från sin egentliga uppgift,» lyder olycksprofetian från den mest deciderade gruppen af motståndare.

Hvad nu först den i oändlighet omtalade kvinnligheten beträffar, så är denna sorts kvinnlighet ett begrepp, som i själfva verket männen ensamma skapat. Ty det är ju icke så godt att veta, huru kvinnorna äro beskaffade, då deras utveckling alltid begränsats och lagbud hejdat dem på alla håll med ett »hitintills, men icke längre!» Den kvinnlighet åter, som finner uttryck i pliktuppfyllelse eller offervillighet, skulle förmodligen icke taga skada af arbetet i samhällets tjänst.

För att åskådliggöra ödsligheten i hemmen och de försummade hemplikterna, när kvinnorna skola infinna sig vid valurnorna, har man dragit fram bilder af skrikande barn i vaggan och olyckliga män, som måste sköta hemsysslorna, vårda barnen och koka maten.

Härtill kan genmälas, att de flesta män, som göra bruk af sina politiska rättigheter, veterligen icke sköta sina egna angelägenheter sämre än de män, som icke äro i besittning af po-

litiska rättigheter. Och de lämna i de allra flesta fall icke familj och hem vind för våg, emedan de utöfva sina medborgerliga plikter. Hvarför då frukta att kvinnorna skola göra det, de som dock i allmänhet med ännu starkare band äro fästa vid hemmen?

Till dem som frukta för att rösträtten skall vålla split och oenighet inom familjen och blifva orsak till familjebandens upplösning, kan genmälas, att samma argument gjort sig gällande äfven vid genomförande af två tidigare reformer i kvinnans rättsliga ställning. Vi behöfva icke gå så ofantligt långt tillbaka i tiden för att finna, hurusom kvinnans myndigblifvande jämte giftomanskapets afskaffande samt lika arfsrätt för man och kvinna af många ansågos fullkomligt samhällsomstörtande och familjeupplösande, ett misskännande af kvinnans sanna bestämmelse och en våda för familj och stat.

Men jag tror att t. o. m. kvinnoemancipationens mest konservativa motståndare numera icke längre hålla på det oändligt samhällsvådliga i att kvinnan verkligen blir myndig, att »mö, som myndig är, ej står under giftoman» utan själf bestämmer öfver sitt hjärta och sin hand, och att dotter ärfver lika med son. Tvärtom ha väl nyssnämnda reformer, långt ifrån att visa sig samhällsupplösande, skänkt samhället ett tillskott af nya krafter äfvensom hos kvinnorna själfva ökat plikt- och ansvarskänslan samt väsentligt bidragit till höjandet af aktningen för kvinnan såsom människa.

Och på samma vis skulle det förmodligen gå med de politiska rättigheternas tillerkännande åt kvinnan. Huru mycket skulle icke kvinnorna själfva moraliskt höjas, om lagen icke längre förklarade dem ur stånd att göra sina åsikter gällande och oberättigade att hafva några önskningsmål i människoslåktets viktigaste angelägenheter. Hela deras ställning i samhället skulle därigenom förändras, de skulle blifva föremål för en aktning, som inga personliga egenskaper någonsin kunna skaffa människor, hvilkas sociala tillvaro fullkomligt behärskas af andra.

Med rösträtten skulle ansvarskänslan följa. Kvinnorna skulle känna sig personligen ansvariga för samhällets utveckling och därigenom skulle ett oansvarigt inflytande, som under nuvarande förhållanden ofta kan visa sig ödesdigert nog, undvikas. Om i hemmen far och mor, man och hustru, syster och bror stode som jämbördiga medlemmar af samhället, skulle detta helt säkert bidra till den ömsesidiga aktning för andras rätt, på hvilken hvarje samhällsbetryggande förhållande mellan människor måste byggas. Det skulle också blifva en kraftig stöt mot det kvinnoförakt, som doldt eller öppet ännu förefinnes inom

breda lager såsom en kvarleva af forna tiders uppfattning om att styrka är rätt.

Det lönar icke mödan att ingå på något bemötande af den gruppen motståndare, som stöder sitt motstånd på uppfattningen om kvinnan såsom en i andligt afseende underlägsen varelse, en lysande fjärl eller en leksak för mannen. Deras uppfattning kan i intet afseende sammangå med *någon* åtgärd, som afser att göra en sådan varelse till en myndig samhällsmedlem.

En annan beaktansvärd ståndpunkt hos motståndarna är däremot äsikten, att kvinnan icke behöfver politiska rättigheter, emedan hennes intressen bevakas af mannen, som är hustruns och familjens representant i det offentliga lifvet.

Det är emellertid ett stort misstag, och utvecklingsgången vittnar dagligen däremot, att anse kvinnan alltid vara beskyddad, alltid lefva i hägnen af ett hem, där hon finner sitt rätta arbetsfält, sina intressen, sina plikter och sin lycka. Det gifves tusenden och hundratusenden kvinnor, som hvarken äga skydd eller hem.

Det moderna samhällets utveckling ådagalägger äfven, att t. ex. inom industrin och värkstäderna mannen och kvinnan ofta måste uppträda som konkurrenter på arbetsmarknaden. Men huru skola då dessa arbetande kvinnors intressen tillgodose af deras *medtäflare*?

Uppfattningen af mannen såsom familjens representant utåt berör också på det närmaste den gifta kvinnans ställning till frågan. Denna uppfattning är uttrycket för mannens målsman-skap öfver hustrun.

Skillnaden mellan gift och ogift kvinnas rättsliga ställning har under våra samhällens utvecklingsgång blifvit onaturligt stor. Så godt som alla de medborgerliga rättigheter, som småningom tillerkänts den ogifta kvinnan, ha undanhållits den gifta. Det kan t. ex. hända att en kvinna varit myndig i flere år, innan hon gifter sig, och genom giftermålet åter måste inträda i omyndighetens tillstånd. Den åtskillnad man vill göra mellan den ogifta, utåt arbetande kvinnan, och den gifta, i hemmet värkande, är också oegentlig och håller icke mera stånd mot det dagliga lifvets vittnesbörd. De äro icke två afgränsade människoklasser, utan gå, såsom man dagligen ser, ofta upp i hvarandra. Ofantligt många kvinnor fortsätta såsom gifta t. ex. med ett yrke eller med handel eller utöfva värksamhet såsom lärarinnor o. s. v.

Jämte orimligheten att beröfva dessa talrika arbetande gifta kvinnor de medborgarrättigheter de före äktenskapets ingående egt, talar för den medborgerliga myndighetens och således ock

de politiska rättigheternas utsträckande till den gifta kvinnan äfven kraftigt den omständigheten, att just mödrarna böra äga de djupaste betingelser att verka såsom samhällets uppfostrarinnor. Just de gifta kvinnorna beröras mer än någon annan af flere af de sociala missförhållanden, för hvilkas afhjälpande,» såsom tidigare redan påpekats, det är mest troligt att kvinnorna i allmänhet komma att göra bruk af sin medborgerliga myndighet. Det är således en oeftergiflig fordran att de gifta kvinnorna skola vara med.

Ännu en invändning af våra motståndare måste beröras. Det är påståendet, att kvinnorna icke själfva önska och bry sig om den politiska myndigheten.

Helt säkert finnes det bland kvinnorna själfva många, som äro likgiltiga för saken, och många, som tänka att de gärna lämna bråket med de offentliga angelägenheterna åt männen eller nöja sig med indirekt oansvarigt inflytande. Men många nya tecken i samfundslifvet gendrifva äfven påståendet. Och hvad nu särskildt förhållandena hos oss beträffar, så tror jag man icke kan förebrå kvinnorna att de öfver hufvud taget visat likgiltighet och brist på förmåga, då det gällt framåtskridande och upplysning i allmänhet. Och äfven detta möte utgör ju en protest mot påståendet.

Men först och sist må betonas, att fordran på politiska rättigheter icke är en själfvisk maktfråga för kvinnorna. Med makten följer ansvaret, och det är *förpliktelse under ansvaret gentemot samhället* kvinnorna vilja ikläda sig.

De politiska rättigheternas ernående kunna icke i och för sig göra kvinnorna mera upplysta eller göra dem till sinne och hjärtelag ädlare och rättvisare. Men medvetandet af att äga makt till främjandet af det som är godt och rättfärdigt, är ett medel till rika utvecklingsmöjligheter. Medvetandet af att på kvinnan hvilat en del af ansvaret för hennes stora hem, fosterlandet, och att ingen kan bestrida hennes andel däri, skall skänka henne den rätta medborgarkänsla, som endast förpliktelse under ansvar förmår föda.

Att närmare i detalj söka utreda, huru kvinnornas deltagande i de politiska valen bör organiseras, ingår icke inom ramen af detta referat, som endast gör anspråk på att innehålla några allmänna synpunkter i frågan.

Endast själfva ståndpunkten må klart och tydligt angifvas. Vår enda riktiga ståndpunkt bör vara: *likställighet*. Det vi böra fordra är: *samma rätt för kvinna som för man*.

Jag hemställer därför att mötet ville uttala sig öfver följande punkter:

1) Kvinnorna böra för samhällets och sin egen skull erhålla politisk rösträtt jämte valbarhet.

2) Enär många kvinnor redan nu fylla de villkor våra grundlagar uppställa för politisk rösträtt jämte valbarhet, och de endast på grund af sitt kön äro uteslagna från deltagande i valen, böra de omelbart komma i åtnjutande af dessa förmåner; när utvidgning af rösträtten äger rum eller allmän rösträtt tillerkännes mannen, må detsamma ock tillförsäkras kvinnan.

3) På det att äfven de gifta kvinnorna må erhålla samma rättigheter, böra de hinder därför, som förefinnas i civilagens bestämmelser om mannens målsmanskap, aflägnas.

4) Genom petitioner till stundande landtdag bör ändring i gällande lagstiftning begäras.

*

I det kvinnorna hos oss sålunda stiga fram med en allvarlig, medveten vilja att bära sin andel af ansvaret för det stora hemmets, fosterlandets väl, göra de det i känsla af att de enskilda intressena visserligen böra underordnas de samhälleliga, men ej undertryckas af samhället.

I den beundransvärda israelitiska poesin finnes en storartad bild af huru folket under ökenvandringen byggde sin församlingshydda, som blef det synliga uttrycket för den högsta sedliga makt de tillbådo. Det heter härom:

»Och hela menigheten gick ut — Och de kommo enhvar, eftersom hans hjärta manade honom och hans ande dref honom, och framburo en hvar sin offergåfva åt Herren till att däråf göra församlingshyddan. — Och män och kvinnor kommo om hvarandra, en hvar efter sitt hjärtas drift.»

Så skola ock vårt lands kvinnor gå ut, »eftersom deras hjärtan mana dem», och hjälpa till att bygga samhället till ett hem för de högsta sedliga makter.

Palvelijataryhdistyksen puheenj. M. Sillanpää esitti seuraavan alustuksen.

Kautta koko sivistyneen maailman kuuluu nykyään huuto, joka on alkanut pelokkaasti ja vapisevasti, mutta joka on aikojen kuluessa kasvanut, kehittynyt ja valmistunut, niin että se nyt kuuluu mahtavan myrskyn lailla, ja se huuto vaatii äänioikeutta myöskin naisille. Sängen kauan kesti, ennenkuin naiset tohtivat avata suunsa ja ruveta vaatimaan äänioikeutta, ihmisarvoa, tunnustusta työstään ja toimistaan, eivätkä ainoastaan

tunnustusta, vaan vieläpä oikeutta itse saada ottaa osaa lakien ja säädöksien laadintaan. Aina meidän päiviimme saakka on naisia pidetty holhousasemassa. Naisia varten on laadittu erityiset lait ja säädökset, jotka suuresti poikkeavat yleisistä. Kyllä naisia aina muistetaan silloin kun joku työ on tehtävänä, mutta kun on kysymys oikeuksien jaosta, ollaan heti vaan »miehissä» koolla. Jos on tärkeämpi yhteiskunnallinen kysymys keskusteltavana, ei siinä kysytä naisten mieltä. Onkohan esimerkiksi nykyisiä valtiopäivämiehiä valittaessa kukaan edes yksityisesti kysynyt siinä kenenkään naisen mielipidettä? »Eiväthän naiset sellaisia ymmärrä» sanotaan.

Muutamia päiviä sitten tapahtuivat valtiopäivämiesvaalit täällä hyvässä Helsingissä, josta valittiin 16 edustajaa, joiden sanotaan edustavan Helsingin kaupunkia. Nyt on meillä asukasluku yli satatuhatta. Jos otaksutaan, että niissä on lapsia $\frac{1}{3}$, on täysi ikäisiä kumminkin yli 60 tuhatta, ja näistä 60,000:sta on ainakin puolet naisia, se tahtoo sanoa yli 30,000 ja näillä ei ole ollenkaan edustajia valtiopäivillä. Miehistäkään ei ole vaalikelpoisia kuin ainoastaan muutamia yli 8 tuhannen. Nämä 8 tuhatta helsinkiläistä sanovat edustavansa sadantuhannen mielipiteitä. Onko tämä luonnollista? Kuinka voivat nämä 8 tuhatta tietää koko kansassa elävän mielipiteen, erittäinkin kuin toinen sukupuoli on kokonaan poissuljettu vaalista? Sentähden ovatkin lait, joita on laadittu, niin nurinkurisia naisille. Miehet, jotka ovat määrääjinä, ovat pitäneet oman sukupuolensa puolta, kaikissa kohden polkemalla naisten oikeuksia. Miesten sivistyksestä ja kehityksestä on pidetty erityistä huolta, mutta nainen ei ole saanut vapaasti kehittää luonnonomaisia taipumuksiaan. Parempipalkkaisista valtion viroista ovat naiset kokonaan suljetut; ne ovat miehet pidättäneet erikoisoikeutenaan. Koulunopettajina työskentelee suuri joukko naisia, mutta näille maksetaan paljoa pienempi palkka kuin miesopettajille, vaan sentähden että he ovat naisia vaikka tekevätkin ihan saman työn.

Aviovaimon asema sittenkin on vielä kurjempi. Avioliitossa olevan naisen holhouksen alaisuus on oikea mestariteos miesten lainsäädännöstä. Ajatellaan nyt esimerkiksi naista, joka on rikas ollessaan naimattomana. Silloin oli hänellä kunnallinen äänioikeus, vaikka ei kunnallista vaalikelpoisuutta, ja hän sai vapaasti itse hoitaa itseään ja omaisuuttaan. Mutta avioliittoon mentyään hän ne menetti ja lakkasi olemasta itsenäinen. Sen jälkeen ei hän enää saanut hoitaa omaisuuttaan eikä määrätä omia tekojaan. Naisen omaisuuden tuottama valta siirtyi silloin heti miehelle. Varallisuus, joka ei ollut naiselle mistään merkityksestä valtiollisella alalla, tuottaa heti miehelle vaikuttavan aseman

yhteiskunnassa. Olkoon sitten, että mies on ihan kykenemätön hoitamaan vaimonsa omaisuutta, hän voi olla kykenemätön hoitamaan omaa itseäänkin, mutta sittenkin on tuo laki antanut hänelle kaiken oikeuden yksin määrätä perheensä kohtalon. Jos nyt nainen tahtois matkustaa ulkomaille, ei hänelle saa antaa passia jos ei mies anna lupaa. Mies sitä vastoin saa vapaasti mennä vaikka maailman ääreen, jos se häntä haluttaa, ja ottaa vielä vaimonsa omaisuuden mukanaan ilman vaimon lupaa, eikä vaimolla ole oikeutta syyttää miestänsä siitä, koska laki sen sallii. Voimmeko me kunnioittaa tällaista lakia. Täysi-ikäinen tytär, vaikka hän onkin vanhempiansa kodissa, on paljoa itsenäisempi kuin perheenäiti. Tyttärelle laki tunnustaa oikeuden määrätä omat tekonsa, mutta sitä ei laki tunnusta perheenäidille.

Katselkaamme sitten siveettömyyslaitosta. Onko siinä kysytty naisten mieltä? Kyllä vaan tarvitsisi naisten päästä vaikuttamaan lainlaadintaan, jotta voitaisiin nuo häpeälliset erikoissäädökset naisilta poistaa.

Naisten äänioikeutta vastaan on väitely jos jollakin teko-syyllä, joista useammat ovat niin lapsellisia, että säälistää vastustajia, jotka eivät ole löytäneet tepsivämpää vastaväitettä. On puhuttu, miten lapset saavat itkeä, ruoka jäädä valmistamatta, jos nainen saisi äänioikeuden. Täytyy sanoa, että ne miehet, jotka tämänlaisien syiden nojalla tahtovat estää naiselta äänioikeuden, näkevät aina vielä naisessa ainoastaan korukalun tai työkoneneen, vaan eivät ajattelevaa ihmistä, joka tuntee yhteiskunnalliset velvollisuudet yhtä raskaana edesvastauksena kuin mieskin ja siis myöskin tahtoo ottaa osaa yhteiskunnan lain-säädäntöön. Onhan meidän maamme niin pieni ja köyhä, ettei se saisi hajottaa voimiaan, onhan taistelu niin ankaraa olemassa-olomme puolesta, ja tuntevathan naiset vastuuvellollisuuden yhtä hyvin kuin miehetkin, joten ei ole oikein, että koko toinen sukupuoli, naiset, sysätään syrjään ja kielletään heiltä yhteiskunnallisen velvollisuuden täyttäminen.

Mutta jos nyt valtiollinen äänioikeus annettaisiinkin naisille samoilla perusteilla kuin miehille, olisi siitä naisille todellisuudessa aivan vähän hyötyä. Jos varallisuus pidetään äänioikeuden perustana, ollaan vielä kaukana siitä ihanteellisesta päämäärästä, johon yhteiskunnan tulisi pyrkiä. Jos varallisuus saa määrätä viisauden, on se huono määrääjä. Ja työläisnaiset, ne jotka todella saavat kantaa yhteiskunnallisten velvollisuuksien raskaan taakan, ne jäisivät kokonaan valtiollista vaikutusta vaille. Jos ajatellaan, että naiset vaativat äänioikeutta turhamaisuudesta, kuten on väitetty, niin silloin se turhamaisuus tulisi tyydytettyä,

vaan siinä se sitten olisikin kaikki. Mitään todellista hyötyä siitä ei vielä silloin tulisi. Työläisnaiset eivät silloin vielä tulisi äänioikeutetuiksi ja köyhälistön naisten asemaa ei taas voida parantaa ilman heidän omaa myötävaikutustaan. Sentähden onkin meidän heti vaadittava yleistä äänioikeutta jo senkin tähden, että saataisiin naiset mukaan.

Täällä hiljattain pidetyssä äänioikeusesitelmässä sanottiin, että on epäviisasta vaatia samalla vaalikelpoisuutta sekä äänioikeutta laajemmalle piirille kuin ainoastaan muutamalle yläluokan naiselle, ei edes naineelle naiselle. Kenties pelättiin sitä huimaavaa vauhtia jota mentäisiin, jos yht'äkkiä saataisiin liian paljon oikeuksia. Sentähden on sitä vastustettava. Ajatelkaa tuota suurta työläisnaisten joukkoa, joka voisi saada osan luonnollisista oikeuksistaan, osan vallasta, joka nyt on muutamain harvain käsissä. Eivät edes naineet naiset saisi olla osallisia ensi jaossa. Tahdotaan samalla olla kansanvaltaisia, mutta kuitenkin vaaditaan itse saada olla sen kansan hallitsijoita ja samalla saarnataan, että luokkaeroa ei saa olla olemassa. Nykyaikana ovat toki työläisnaiset niin paljon kehittyneet, että heitä eivät enää tyydytä tuollaiset päänsilittelemiset, vaan hekin vaativat oikeutta ja tilaisuutta luokkaetujensa valvontaan ja tilaisuutta ottaa suoranaisesti osaa niiden lakikysymyksien ratkaisuun, jotka koskevat juuri heitä. Työläisnaisten palkat ovat siksi pienet, että sensuksen perustalle jaettu äänioikeus ei ulottuisi heille, vaan että he yhä edelleen, kehityksen kulkiessa eteenpäin, saisivat jäädä siihen asemaan, johon lait ja asetukset heidät sitovat. Heidän sydäntään särkee nähdessään, että tuhannet ja taas tuhannet heidän siskoistaan suistuu siihen kurjuuden kuiluun, johon heidän huono taloudellinen asemansa heidät syöksee. Voidakseen vaikuttaa pelastavasti näihin, on naisten ensimmäinen ehto saada jonkun verran vaikutusvaltaa ja oma äänensä kuuluville. Mutta ainoa mahdollisuus tähän on, että vaaditaan yleinen ja yhtäläinen äänioikeus kaikille. Koska kerran naisille myönnetään samat kansalaisoikeudet ja määrätään kansalaisvelvollisuudet yhteiskunnallisten laitosten kannattamiseksi ynnä kansan kannattamiseksi kuin miespuolisillekin jäsenille, niin tämän perusteella ehdotan kokouksen hyväksyttäväksi seuraavat ponnet:

1) Että ne lait ja asetukset, joiden nojalla naisilta pidetään valtiollinen äänioikeus ja vaalikelpoisuus, kumottaisiin ja naiset asetettaisiin yhtäläisiin oikeuksiin kuin miehetkin;

2) että säädyt jo näillä valtiopäivillä tekisivät sellaisen anomuksen, jonka mukaan kaikille 21 vuotta täyttäneille

hyvämaineisille Suomen kansalaisille myönnettäisiin yleinen, yhtäläinen ja välitön äänioikeus, sukupuoleen, sivistykseen, säätyyn tai varallisuuteen katsomatta.

Sedan referaten upplästs, föreslog ordföranden, att mötet skulle enas om den i dessa föreslagna ordningen för diskussionen, därvid uppställande följande punkter:

1) Fordrar mötet, att politisk rösträtt och valbarhet tillerkänns kvinnorna?

2) På hvilka villkor bör den politiska rösträtten tillerkännas kvinnorna?

3) Anser mötet, att redan till nästa ständermöte petitioner i detta syfte böra inlämnas?

Mötet antog detta förslag till diskussionsordning.

Punkt I.

Ruokalanomistaja *I. Ahlstedt* ehdotti, ett ei kysymyksen yleisen puolen pohtimiseen käytettäisi paljo aikaa ja monta puheenvuoroa, sillä tähän kysymykseen nähden lienevät kumminkin useammat läsnäolijat samaa mieltä. Saapumalla kokoukseen ovat he jo osottaneet kannattavansa kysymyksessä olevaa vaatimusta.

Efter denna anmärkning afstodo de flesta af dem, som begärt ordet från sin rätt. Endast några få ytrade sig.

Sen jälkeen kun alustukset oli esitetty, ehdotti puheenjohtaja kokoukselle seuraavan alustusten ponsiin perustuvan keskustelujärjestyksen:

1) Vaatiiko kokous, että valtiollinen äänioikeus ja vaalikelpoisuus on myönnettävä naisille?

2) Millä ehdoilla on valtiollinen äänioikeus naisille myönnettävä?

3) Pitääkö kokous suotavana, että anomuksia tässä tarkoituksessa jo ensituleville valtiopäiville jätetään?

Tämä keskustelujärjestys hyväksyttiin.

I:nen kohta.

Tämän huomautuksen johdosta luopuivat useat pyytämistään puheenvuoroista. Seuraavat taas lausuiivat:

Tohtori *M. Friberg*. Väitetään, että lait kuvastavat kansojen kehityskantaa ja oikeudentuntoa, mutta itse teossa ne kuvastavat vaan miesten oikeuskäsitteitä ja käsityskantaa. Jos naiset olisivat samassa määrässä kuin miehet olleet tilaisuudessa kehittymään ja lainlaadinnassa tuomaan ilmi käsityksensä oikeasta ja väärästä, varmaan olisivat silloin eräät puolet yhteiskuntaelämäämme toisenluontoiset. Olkoot naisilla vikansa ja heikkoutensa, mutta se ei estä, että heissä joka tapauksessa kumminkin eräät ominaisuudet esiintyvät jyrkempinä kuin miehissä. Elonantajina he rakastavat elämää eivätkä voi tyytyen alistua siihen, että heidän poikansa, jotka he ovat kivulla ja tuskalla synnyttäneet, kasvatetaan murhaajiksi ja lähetetään murhattaviksi. Samassa määrässä kuin naiset rupeevat miettimään yhteiskunnallisia ilmiöitä ja pääsevät tilaisuuteen lausumaan ajatuksensa niistä, tulevat he myös mitä pontevimmin vastustamaan sotia. August Strindberg, jota ei varmaankaan kukaan tahtone syyttää liiallisesta suopeudesta naissukupuolta kohtaan, sanoo sodista puhuessa lyhyesti: »antakaa naisille äänioikeus ja sodat lakkaavat». Runoilijan tietäjäsilmä on tässä osunut oikeaan. — Niin pian kuin naiset saivat äänioikeuden Uudessa Zeelandissa, koettivat he saada sotatarpeiden kulunkiarvion supistetuksi ja samoin on käyvä kaikkialla missä naiset astuvat toimintatantereelle. Jo tältäkin kannalta katsottuna on välttämätöntä, että naiset saavat äänensä kuuluviin. Maailmassa on paljon loistoa ja komeutta, jota miehet ovat luoneet, mutta täällä on myöskin paljon kurjuutta ja surkeutta, paljon kyyneleitä vuotaa, ja me naiset, jotka olemme oppineet ajattelemaan, me emme voi olla välinpitämättömiä, vaan tahdomme ottaa osaa yhteiskunnallisten asioiden päättämiseen. Sitä varten on vain yksi ainoa keino: yleinen äänioikeus. Se on mahtava ase ja sitä meidän täytyy saada käyttää, ei sillä tavoin kuin nykyiset puolueet sitä käyttävät, mutta jotakin uutta luodaksemme. Maailma ei ole kärsimysten maailma, vaan se on luotu, jotta me tässä maailmassa olisimme onnellisia, jotta tämä olisi meille kaikille lämmän koti.

Rouva *A. Simola* yhtyi ponteen pannen erikoista painoa siihen, että naiselle äänioikeuden lisäksi myös on myönnettävä

vaalikelpoisuus. Naiset olisivat paljon innokkaammät käyttämään äänioikeuttaan, jos he samalla olisivat tilaisuudessa valitsemaan edustajia myös omasta sukupuolestaan. On väitetty, ett'ei naisilla ole sitä harjaantumista, mitä valtiollisessa elämässä vaaditaan, mutta äänioikeuttaan käyttäen he harjaantuisivat ja heidän kykynsä kasvaisi.

Fru *J. Schybergson* framhöll gentemot fröken M. Friberg, att om kvinnorna vid värnepliktens införande i vårt land ägt rösträtt, de helt säkert i likhet med männen skulle röstat för, att deras söner till fosterlandets försvar hade underkastats densamma.

Fru *A. af Schultén*.

Det kan icke förvåna, att de finska kvinnorna just under närvarande tidpunkt med förr ej anadt eftertryck yrka på politiska rättigheter. De öden, som under de senaste åren öfvergått vårt land ha varit egnade att väcka äfven kvinnorna till politiskt medvetande. I olyckans stund ha de insett, att Finland i sanning är en fattig mor, som behöfver alla sina barn, döttrar såväl som söner. De ha insett, att också de ha plikter att fylla i det offentliga lifvet, och de känna ett alltför djupt intresse för sitt land för att längre kunna nöjas med att i tyst verksamhet åse huru dess öden länkas.

Huru tungt har det icke känts för oss, att icke nu ega någon talan. Öfverallt i landet samlas männen till landtdagsval. Valmännen uppdraga åt sina representanter att öppet och oförskräckt frambära deras bekymmer och fordringar. Endast från kvinnornas, från de stummas läger, får ingen röst höja sig för att uttala, att också Finlands kvinnor yrka på de lagliga förhållandenas återställande i landet.

Det är med bitterhet vi känna, huru illa rustade vi äro att fylla våra medborgarplikter. Af sed och lag ständigt uteslutna från allt deltagande i allmänna angelägenheter, stå vi i farans stund icke allenast utan erfarenhet och kunskaper i de viktigaste samhällsfrågor, men också beröfvade möjligheten att öppet och direkt delta i det sociala arbetet.

Jag säger öppet och direkt, ty ingen vill väl förneka, att kvinnorna hafva, och alltid haft, ett stort inflytande på alla om-

råden af samhällslifvet. Men detta inflytande har varit indirekt och utan ansvar, och därför omöjligt att mäta eller kontrollera, motarbeta eller uppmuntra. Barnens uppfostran ligger i öfvervägande grad i deras händer, de nedlägga i gossens sinne de frön, som bära frukt i mannens handlingar. I de största andliga rörelser, historien känner, de religiösa, ha kvinnorna otvifvelaktigt spelat en mycket stor roll. Hvad kvinnor gjort för att skapa folkopinioner ha vi exempel på från slafemancipationens tid och från nutiden ifråga om fredsidén.

Hvar och en, som har blick för den historiska utvecklingen, inser, att kvinnorna äro medskyldiga i de existerande sociala missförhållandena, ja, i tillkomsten af själfva de lagar, hvilka nu kännas för dem som den mest tryckande och nedsättande orättvisa. De ha nämligen varit med om att dana det åskådningssätt, som af männen gifvits form i lagarna. Ingenting kan därför vara riktigare, än att de taga initiativet till de lagars ändrande, hvilka beröra deras sociala rättigheter och hvilka icke längre motsvara det nu lefvande släktets åsikter och behof.

Det ges ingenting så farligt och demoraliserande som makt utan ansvar, och å andra sidan ingenting så uppfostrande och utvecklande, som arbete för allmänt väl under ansvar. Det ligger därför i samhällets eget intresse, att kvinnorna beredas tillfälle att deltaga i det offentliga lifvet. Deras alltid existerande inflytande skall bli sundare och nyttigare om det utöfvas öppet och under personligt ansvar. För kvinnornas egen utveckling skall det bli af största betydelse, det skall utveckla deras allmänanda, göra dem starkare, friare och själfständigare.

På grund af dessa skäl, förutom många andra, som redan anförts, ansluter jag mig till yrkandet på politisk rösträtt för kvinnorna enligt samma grunder som för männen, och uttalar förhoppningen att detta yrkande i petitionsväg skall framläggas inför landtdagen.

<p>Fru <i>B. Lagerblad</i> från Vasa uppläste en adress från med- borgarinnor därstädes (sid. 58).</p>	<p>Rouva B. Lagerblad Waa- sasta luki Waasan naisten lä- hettämän adressin (siv. 58).</p>
--	---

Rouva A. Moisio Lappeenrannasta lausui:

Saatuaan kuulla kokouksesta, jota tänä iltana täällä pidetään, olivat muutamat Lappeenrannan naiset 30 päiväksi loka-kuuta Lappeenrannan yhteiskoululle kutsuneet kaikkia niitä kansalaisia, sekä miehiä että naisia, jotka harrastavat valtiollisen äänioikeuden saamista naisille. Kokoukseen otti osaa noin 150 kansalaista ja se siis todistaa, että tämän asian harrastus maaseudulla on jotenkin suuri. Kokouksessa pääasiallisesti ilmeni kaksi mielipidettä, joista paraiten luulen tekeväni selkoa lukemalla otteita puheena olleessa kokouksessa tehdystä pöytäkirjasta.

Toiset olivat sitä mieltä, että olisi paljon voitettu, jos tulevilla valtiopäivillä saataisi valtiollinen äänioikeus niille naisille, jotka harjoittavat itsenäistä yhteiskunnallista toimintaa, tai omistajina maksavat kunnallista veroa, siis täyttävät tässä suhteessa samat edellytykset äänioikeuden saamiseen kuin samassa asemassa olevat miehet. Toiset taas olivat sitä mieltä, että naisasian ajajien olisi liityttävä niihin, jotka vaativat yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta. Tämän mielipiteen puolustajat toivat puhuessaan esille sen seikan, että varallisuus ei voi olla tässä tapauksessa oikea peruste äänioikeuden saamiseen, koska se eroittaa pois muuten ehkä kypsyneen kansalaisen esim. perheen äidin, vaan tuottaa äänioikeuden monelle kansalaiselle esim. perinnön saajalle, jolla ei ole yhteiskunnallisia ansioita. Sen vuoksi on äänioikeuden ainoana oikeana perustuksena pidettävä yhteiskunnassa suoritettua hyödyllistä työtä. Kokouksen päätökseksi tuli suurella äänten enemmistöllä, että yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta on anottava tulevalta säätykokoukselta.

Ordföranden anmärkte, att det senaste andragandet egentligen hade afseende å den andra diskussionspunkten och hemställde till mötet om godkännande af punkt I. Mötet godkände densamma.

Puheenjohtaja huomautti, että viimeinen lausunto jo kosketeli 2 keskustelukysymystä ja kysyi, tahtoiko kokous hyväksyä 1:sen keskustelukohdan, johon kokous vastasi myöntävästi.

Punkt II.

2:nen kohta.

Ordföranden uppläste de i de två senaste referaten anförda klämmarna och framhöll, att de voro öfverensstämmande i afseende därå, att hvardera referenterna fordrade samma politiska rösträtt för kvinna som för man, men skiljde sig däri att i ref. M. Sillanpääs referat hufvudvikten fästs vid den fordran, som förekommer i sista delen af klämman N:o 2 i ref. H. Westermarcks referat, nämligen att när allmän och lika rösträtt införes den skulle tillerkännas såväl kvinnor som män. Därefter framställde ordföranden till diskussion p. II: *På hvilka villkor bör den politiska rösträtten tillerkännas kvinnorna?*

Då genast ett 20-tal mötesdeltagarinnor anhöll om ordet, hemställde ordföranden till mötets afgörande om en begränsning af tiden för hvarje yttlande till 2 minuter, samt föreslog att endast de hittills anmälda talarinnorna skulle erhålla ordet, hvilket af mötet godkändes.

Luettuaan molempien alustusten ponnet huomautti puheenjohtaja, että ne siinä kohden ovat samanlaiset, että molemmat vaativat samoja valtiollisia oikeuksia naisille kuin miehille. Erotus oli siinä että alustaja M. Sillanpään ponsissa pantiin pääpaino alustaja H. Westermarck'in 2:sen ponnen viimeisessä kohdassa ilmestyvään vaatimukseen, että niin naiselle kuin miehelle on annettava yleinen ja yhtäläinen äänioikeus. Keskusteltavaksi esitti puheenjohtaja siis kysymyksen: *Millä ehdoilla on valtiollinen äänioikeus myönnettävä naisille?*

Kun suuri joukko puheenvuoroja heti pyydettiin, ehdotti puheenjohtaja keskustelun rajoittamiseksi, ett'ei kuhunkin lausuntoon käytettäisi enempää kuin 2 minuuttia eikä puhevuoroja annettaisi enää senjälkeen kun ensin pyydetty puhevuorot oli käytetty. Tähän suostui kokous.

Tohtori T. Hultin lausui: Minä pyytäisin esittää muutamia numeroita, jotka koskevat tätä seikkaa. Kuten tiedetään perustuu vaalioikeus porvarissäätyyn nykyään kunnallisveroitukseen. Täällä lausuttiin, että jos naisilla olisi vaalioikeus nykyisen val-

tiopäiväjärjestyksen mukaan, niin tulisi tämä oikeus hyvin harvoille naisille, muutamille sadoille vaan. Tämä luulo ei pidä paikkaansa. Kaikissa maamme kaupungeissa oli vuonna 1900 kaikkiaan 10,205 naista, jotka maksoivat kunnallista veroa, mutta jotka sukupuolensa vuoksi olivat suljetut pois valtiollisesta äänioikeudesta. Kun ottaa huomioon, että ainoastaan 23,469 miestä oli kaupungeissa kaikkiaan äänioikeutettuja valtiollisissa vaaleissa, niin naispuolisten äänestäjien luku on tavattoman suuri, se on melkein puolet miespuolisten lukumäärästä. On kuitenkin huomattava, että löytyy suuri joukko miehiä, joilla on kunnallinen äänestys-oikeus, mutta ei valtiollista äänioikeutta, koska valtiopäiväjärjestyksessä on useita rajoittavia määräyksiä. Mitä Helsinkiin tulee, niin täällä oli v. 1903 kunnallisveroa maksavia naisia 2,136, ja miehiä 8,285.

Kun puheenjohtaja huomautti, että kullekin puhujalle myönnetty 2 minuutin aika oli loppuun kulunut, lisäsi puhuja:

Kun on kysymys mille kannalle asetutaan äänioikeuden suhteen, niin ilmoitan kantani olevan: *yleinen* sekä *yhtäläinen* äänioikeus, naisille *samoilla ehdoilla* kuin miehille. Sillä minä tiedän että puhutaan *yleisestä* äänioikeudesta kaikissa Europan maissa, vaikka naiset ovat poissuljetut tuosta oikeudesta. Lisäys »samoilla ehdoilla kuin miehille» on välttämätön, sillä joka tapauksessa tulee säädettäväksi jonkunlaisia kelpoisuusehtoja, eikä kukaan meistä tahtone, että naiset tulisivat epäedullisempaan asemaan kuin miehet.

Rouva E. Huttunen selitti, ettei työväenluokan naisilla olisi mitään hyötyä siitä, että naisille myönnettäisiin äänioikeus samoilla perusteilla kuin se nyt on miehillä. Ani harvat naiset sen silloin saivat. Puhuja kannatti sentähden yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta niin miehille kuin naisille.

Rouva E. Kunnas kannatti niinkään yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta kaikille kansalaisille, sukupuoleen, varallisuuteen ja sivistykseen katsomatta ja surkutteli yläluokan naisia, jos työväenluokan naisten avulla ja heitä nenästä vetäen tahtovat itselleen äänioikeuden hankkia.

Ompelijatar R. Pesonen kannatti yleistä, yhtäläistä äänioikeutta.

Rouva Lindros samoin.

Rouva *M. Kanervo* sanoi huomanneensa, etteivät ruotsalaisen alustuksen ponnet olleet sopusoinnussa alustuksen kansanvaltaisemman sisällyksen kanssa ja herättivät sentähden pettymyksen tunteen. Niitä noudattaen ei paljonkaan meidän vanhanaikaista eduskuntalaitosta parannettaisi, siinä kun jo muutenkin oli kaksi etuoikeutettua säätyä, johonka ei naisia voi päästä. Tahdottaisiinko nyt vielä supistaa niidenkin naisten lukua, jotka olisivat äänioikeutettuja porvaris- ja talonpoikaissäädyn vaaleissa. Naisten äänioikeusanomusta tehtäessä tehtäköön se kaikkia naisia tyydyttäväksi vaatimalla äänioikeuden antamista kaikille 21 vuotta täyttäneille kansalaisille.

Rouva *I. Kantonen* varotti kannattamasta yläluokan naisia heidän pyrinnössään hankkia itselleen äänioikeutta. Sen onnistuttua lisääntyisi vaan työväelle vastustajia.

Rouva *M. Hällberg* kannatti yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden myöntämistä kaikille Suomen rehellisille kansalaisille vastustaen kaikkia sensuksia ja äänioikeuden rajoituksia, niin varallisuuteen kuin sivistykseen perustuvia.

Palvelijatar *I. Oksanen* lausui palvelijatarten toiveiden tuntijana voivansa vakuuttaa, että tämäkin ryhmä kannatti työväenohjelmaa äänioikeusasiassa.

Tehtaalaisnainen *A. Heino* yhtyi edellisiin.

Rouva *E. Lähde*: Ensimmäisen alustuksen ponsien hyväksyminen olisi omiaan pitämään meitä työväennaisia yhä edelleen rahavallan alaisina. Saisimme vaan suuremman joukon kiristäjiä. Niille on myönnettävä oikeuksia, jotka ovat niitä vailla.

Öfversjuksköterskan *K. Rancken* uppläste en adress från medborgarinnor i Ekenäs (sid. 45).

Fru *E. Saltzman* yttrade, att diskussionen påminde henne om ordspråket: bättre en fågel i hand än tio i skogen. Man tycktes jaga efter de tio innan man hade den ena i handen. Mötet vore sammankalladt för att dryfta och gifva eftertryck åt kvinnornas yrkanden på politiska rättigheter, men ingalunda för att förmå mötesdeltagarena att binda sig vid ett eller annat politiskt program innan de alls egde rösträtt. Att göra upp vidtgående framtidsönsknningar kan vara nog så roligt, men man löper därvid fara att låta den närmaste önskan glida sig ur hän-

derna. För att nå ett mål behöfves ej blott energi utan äfven koncentration. Skilda individer och meningsgrupper göra rätt i att hvar för sig klargöra sin framtida politiska ståndpunkt, men de allmänna debatterna om rösträttsprinciper och rösträttsreformer vore lämpligast att uppskjuta, tills dessa debatter kunna blifva annat än barnprat, — tills kvinnor kallas till valurnorna eller råkas i ständerhuset!

Kahvilanomistaja *A. Pöysä* vastusti kiivaasti kaikista sensukista riippuvaa äänioikeutta. Jos äänioikeus tehdän siitä riippuvaksi, tehdään yhtä väärin kuin nyt miehet ovat tehneet sulkiessaan pois toisen puolen ihmiskuntaa valtiollisista vaaleista. Emmekö ole kaikki sisaria ja kumminkin tahdotaan tehdä erotusta. Täällä on tänä iltana surkuteltu sitä, että kokous venyy ja ottaa aikaa, mutta kuka meitä työväennaisia sitten surkuttelee, kun me, yläluokan naisten saatua äänioikeutensa, saamme istua iltoja öitä myöten kokouksissa vaatien oikeuksiamme ilman että kukaan meitä kuulee.

Då diskussionen tycktes vilja antaga en något upprörd karaktär, manade ordföranden mötesdeltagarinnorna till lugn och beherrskning.

Kun keskustelu yritti saada jotenkin levottoman luonteen, kehoitti puheenjohtaja läsnäolijoita pysymään rauhallisina ja tyyneesti esittämään mielipiteensä.

Ruokalanomistaja *I. Ahlstedt* ihmetteli sitä kiihkoa, joka pitkin iltaa monessa lausunnossa oli ilmennyt. Kutsumus kokoukseen oli kumminkin osottanut, että kokouksen järjestäjien puolelta oli suotu huomio työläisnaistenkin toivomuksille. Mahdollisesti oli levottomuuteen antanut aihetta tohtori Hultinin lausunto siitä mitä etuja tulisi naisille, jos nykyiset määräykset ilman muuta ulotettaisiin heillekin. Tähän voi vastata, että kun valtiopäiväjärjestyksen mukaan toisen työssä olevat eivät saa ottaa osaa valtiopäivämiesvaaleihin, niin ei tällaisesta olisi mitään hyötyä työläisnaisille. Ei pidä kumminkaan jättää huomioonottamatta, että neiti Hultin lopuksi oli selittänyt omasta puolesta kannattavansa yleistä, yhtäläistä äänioikeutta, sekä ettei-

vät muutkaan puhujat, yhtä lukuunottamatta, olleet sitä vastustaneet. Puhuja sanoi lopuksi tahtovansa uskoa, että yläluokan naiset ymmärtävät minkä tuomion he itsestänsä langettavat, jos he itse päästessään siitä sorronalaisuudesta, jossa kaikkia naisia vuosisatoja on pidetty, kieltävät sisariltaan ne oikeudet, jotka heille itselleen myönnetään.

Rouva *E. Järvinen* kannatti yleistä yhtäläistä äänioikeutta kaikille 21 v. täyttäneille kansalaisille. Ainoastaan hullut, vavashoitolaiset ja poliisit jääkööt ilman.

Rouva *Sanninen* syytti kiihkoisin sanoin yläluokan naisia kaikesta siitä sorrosta, jota köyhälistö saa kärsiä. Kannatti yleistä yhtäläistä äänioikeutta.

Sedan diskussionen härom afslutats, påpekade ordföranden, att ingen omröstning komme att äga rum samt att det allra minst kunde blifva fråga om att här formulera någon petition utan finge diskussionen utgåra svar på frågorna. Angående punkt II hade tvänne åsikter gjort sig gällande: En del talarinnor hade yrkat på *lika politiska rättigheter för alla välfräjdade personer utan afseende å kön, förmögenhet eller bildning*. Andra hade yrkat på *politiska rättigheter för kvinnor på samma grunder, som gälla för män*. Den första åsikten tycktes hafva majoritet. —

En punkt hade blifvit oberörd af diskussionen, nämligen

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja huomautti, ettei mitään äänestystä tästä voitu panna toimeen ja vielä vähemmin voi olla puhetta anomuksien laatimisesta keskustelukokouksessa. Keskustelu saisi olla vastauksena eri keskustelukysymyksiin. Kaksi mielipidettä oli tätä kohtaa keskusteltaessa tullut ilmi. Toiset puhujat olivat vaatineet *valtiollisia oikeuksia kaikille 21 vuotta täyttäneille, hyvämaineisille kansalaisille sukupuoleen, varallisuuteen ja sivistykseen katsomatta*. Toiset olivat vaatineet *valtiollisia oikeuksia naisille yleensä samoilla perusteilla kuin ne miehille myönnetään*. Edellistä vaatimusta näytti enimmäistö kannattavan.

Eräs kohta oli keskustelussa jäänyt koskettamatta, nimittäin

de gifta kvinnornas rösträtt, och föreslog därför ordföranden, att mötet skulle enas om den i fr. Westermarcks referat i sådant afseende framställda fordran, nämligen att de hinder, som förefinnas i civillagens bestämmelser om mannens målsmanskap, aflägsnas. Mötet godkände förslaget.

Punkt III:

»Mötet anser att redan till nästa ständermöte petitioner angående pol. rösträtt och valbarhet åt kvinnorna böra inlämnas» godkändes utan diskussion.

naimisessa olevien naisten äänioikeus, ja tahtoi puheenjohtaja sentähden ehdottaa, että kokous suostuisi hyväksymään neiti Westermarckin tässä tarkoituksessa esittämän vaatimuksen, että siviililain, miehen holhoojavaltaa koskevat, määräykset poistettaisiin. Kokous hyväksyi ehdotuksen.

3 kohta:

»Kokous pitää suotavana, että anomuksia valtiollisesta äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta jo ensi tuleville valtiopäiville jätetään» hyväksyttiin keskustelutta.

Rouva *E. Järvinen* muistutti, että olisi hyvin tärkeätä että eri naispiireissä äänioikeuskysymys pidettäisiin viireillä ja sitten olisi yhdyttävä niihin, jotka työväenpuolueen taholta aikovat saada äänioikeusanomuksen jätetyksi valtiopäiville.

Dr. *J. af Forselles* ansåg det önskvärdt, att flere petitioner inlämnades, motsvarande de olika önskningsmål, som uttalats. Detta var så mycket nödvändigare som dessa önskningsmål åsyftade ändring af flere särskilda, af hvarandra oberoende lagrum.

Ordföranden anmälde, att mötet fått emottaga en mängd telegram och adresser, hvilka komme att uppläsas, men anhöll, att mötet dessförinnan skulle utse tvänne personer att justera protokollet och föreslog härtill fröken I. Ahlstedt och fru E. Saltzman. Förslaget godkändes.

Puheenjohtaja ilmoitti, että kokoukselle oli eri seuduilta saapunut koko joukko adresseja ja sähkösanomia, jotka tulisivat luettaviksi, mutta pyysi, että kokous kumminkin ennen sitä vielä valitsisi kaksi pöytäkirjan tarkastajaa ja ehdotti siksi I. Ahlstedtia ja E. Saltzmania. Ehdotus hyväksyttiin.

Därefter tackade ordföranden referenter, talarinnor, den kommitté, som haft anordnandet af mötet om händer, tolkarna samt alla i mötet deltagande för det arbete de nedlagt och det intresse de visat saken.

Fru E. Saltzman framförde kommitténs och mötets tack till ordföranden.

Härefter upplästes följande telegram och adresser:

Lopuksi lausui puheenjohtaja lämpimät kiitokset esitelmänpitäjille ja alustajille, sille komiteealle, jolle kokouksen valmistaminen oli uskottu, tulkeille ja kaikille kokouksen osantajille kaikesta siitä työstä mitä olivat uhranneet, ja osoitetusta asianharrastuksesta.

Rouva E. Saltzman kiitti komiteean ja kokouksen puolesta puheenjohtajaa.

Tämän jälkeen luettiin seuraavat adressit ja sähkösanomat:

Från Björneborg.

Till frihet mänskoanden danad är.
Full frihet Finlands kvinna ock begär.
När henne föreskrifves lag och sed,
Har hon ock rättighet att vara med.

Eläköön Suomen naisten täydellinen vapaus!

Kansalaisia Porissa.

Medborgarinnor i Björneborg.

Från Borgå.

Kvinnor inom Borgå samhälle omfatta med lifligaste intresse sträfvan att för kvinnan ernå politisk rösträtt och valbarhet.

Vi anse rättvist att kvinnan får deltaga i val af lagstiftare, emedan hon enligt lag erlägger lika skatt som mannen.

Kvinnan bör tillkomma rätt att medvärka vid stiftandet af de lagar hon är skyldig att efterleva.

Borgå den 1 november 1904. Olivia Forsius, fru. Fru Hanna Frosterus-Segerstråle, artist. Amanda Lindh, fru. Augusta Schulman, fru. Mathilda Wrede, fröken. Elin Ahlbäck, hattsömmerska. Fanny Schildt, lärarinna. Augusta Björklund, hattsömmerska. Maria Lindfors, hustru. Hilja Reinholm, lärarinna. Natalia Linsén, fotograf. Elna Tallqvist, doktorinna. Bertha Forsius, lärarinna. Eva Lönnroth, hattmodist. Skomakarehustrun Emma Johansson. Emma Lundell, lärarinna. Agda Stenström, hattsömmerska. Ida Strömborg, lärarinna. F. Wickman, procurist. Amanda Lindfors, sömmerska. Vivi Reinholm, lärarinna. Mathilda Lindholm, skolstäderska. Elisabet Allardt, fru. Hanna Schauman, fru. Olga Oksanen, sömmerska. Signe Gulin, fru. Ch. Nyholm, gårdsägarinna. Aino Pulkkinen, lärarinna. Elin Weckman, kassörska. Fanny Bergroth, lärarinna. Aura Nordström, kassörska. Mathilda Immonen, fru. Fanny Forsman, fru. Alva Forsius, föreständarinna. Elin Lindholm, barnavårdarinna. Ella

Björnvik, fru. Anna Richter, provisor. Milma Schildt, föreståndarinna för hattfabrik. Helena Strähle, godsegarinna. Anna Nordberg, lärarinna. Stud. Hilda Tikkanen, korrekturläserska. Julia Blåfield, postexpeditör. Fru Tekla Lampén, fil. kand. Selma Mikander, fru. Mimmi Carlstedt, föreståndarinna för handarbetsskola. Aina Nyberg, fru. Hanna Modeen, skolföreståndarinna. Linda Aschan, lärarinna. Hanna Böhm bokbinderska. Mathilda Ljungström, klädningsmodist. Fru Lisi Grönberg, lärarinna. Ester Ekblom, fröken. Emma Ekblom, fru. Karin Modeen, lärarinna. Hanna Forström, fru. Fanny Söderström, fru. Vivike Edelmann, telegrafist. Fru Laura Meinander, lärarinna. Anna Henriksson, föreståndarinna för väfskolan. Ester Boman, fröken. Edith Bergholm, lärarinna. Ida Bergholm, rektorska. Sigrid Lindblad, folkskolelärarinna. Ida Nyman, folkskolelärarinna. Nanny Lind, diakonissa. L. Leistenius, lektorska. Elsa Nordström, biträde. Iida Koponen, kontorist. Maria Nykopp, fru. Fanny Bergström, fröken. M. Boman, enkefru. Iines Iivonen, fru. Dagmar Sundholm, ylioppilas. Alina Helin, kontorist. Eliina Nieminen, kontorist. Iida Nieminen, neiti. Hanna Blomqvist, arbeterska. Olga Holmberg, strykerska.

Från Brahestad.

Vi undertecknade kvinnor i Brahestad förena oss med dem, som vid instundande landtdag an- hålla om samma politiska rösträtt för kvinna, som för man och ut- trycka härmedels vår glädje och tacksamhet öfver att Unionen upp- tagit denna fråga till behandling.

Raahesta.

Me allekirjoittaneet Raahan naiset yhdymme niihin, jotka ensi- tulevilla valtiopäivillä anovat sa- maa valtiollista äänioikeutta na- iselle kuin miehelle ja lausomme täten ilomme ja kiitollisuutemme siitä, että Uniooni on ottanut tätä asiaa ajakseen.

Aina Frieman, bokhandlare. Lina Högman, seminaarin johtajatar. Pauline Heinrichs, direktorska. Rosa Sovelius, konsulin leskirouva. Anna Holmström, läkarefru. Gerda Holmström, semin. johtajan rouva. Mimmi Palmqvist, lärarinna. Sanny Montin, lärarinna. Augusta Lund- berg, enkerådsmanska. Augusta Durchman, enkefru. Sofie Cajanus, häradshöfdingsenka. Heléne Rein, innehafvare af handelsfirmorna Ludvig Ahlqvist & John Gust. Rein. Augusta Svanljung, doktorinna. Eva Svanljung, fröken. Anna Lackström, fru. Margreth Lackström, enka. Ellen Sovelius, fru. Eini Melander, fru. Selma Nordström, fru. Sigrid Axelsson, seminaarin opettajatar. Anna Hedmanson, semi- naarin opettajatar. Fanny Arvola, sem. harjoituskoulun opettajatar. Anna Heikel, sem. harjoituskoulun opettajatar. Anna Rehnäck, raha- toimikamreeri. Ellen Wählberg, opettajatar. Wendla Forsström, sem. opettajatar. Hildur Siitänen, lehtoriin rouva. Siiri Sallmén, lehtoriin rouva. Selma Lackström, sem. harjoituskoulun opettajatar. Eva Bran- der, öfverforstmästarinna. Anna Lagerlöf, kronofogdinna. G. Ek- ström, f. d. lärarinna. Berta Ingman, lärarinna. Hanna Sabutski, kapteenin leski. Hanna Rehnäck, ruununvoudin rouva. Dagmar Stenlund, rouva. Fanny Bergh, innehafvarinna af bageriaffär. Fiken Kauppila, k. koulun opettajatar, rouva. Olga Sarkkila, käsityök. opettajatar. Fanny Nyholm, samskoleföreståndarinna. Rosa Kangas, ompelijatar. Sofia Kekolahti, kontorist vid Nordiska banken. Sofia Soini, sjökaptensenka. Helena Vesterlund, gårdsegarinna. Elin Schlüter, fru. Venny Vallenius, lärarinna. Emelia Vallenius, gårds- ägarinna. Fina Sundström, gårdsägarinna. Tata Böckerman, sjuk- sköterska. Naéma Sovelius, fru. Thyra Campbell, fru. Dagmar Lund-

berg, fru. Anna Hintze, fru. Augusta Grönroos, fru. Amélie Brand-
der, kontorist. Maria Bäck, ompelija. Aline Nygrén, fru. Aino Ahl-
roth, fru. Alma Andersson, lärarinna. Jenny Andersson, fröken. Rosa
Andersson, bibliotekarie. E. Wallén, postexpeditörsbiträde. Hanna
Makkonen, merimiehen leski, talonomistaja. Liina Häkkinen, maan-
viljelijän leski, talonomistaja. Sandra Lehtinen, talonomistajan vaimo.
Aina Topelius, opettajatar. Anna Vanhala, kaupanhoitaja. Fia Ka-
jander, leskirouva, kauppallikkeen omistaja. Jenny Korholin, opettaja-
tar. Berta Lindeqvist, fru. Helmi Tennander, lärarinna. Bertha Sor-
munen, farmaseutti. Aina Aalto, farmaseutti. Ida Tennander, apote-
karefru. Anna Svanljung, fru. Thilda Luoma, fru. Sofie Svanljung,
handlande, firma C. A. Svanljung. Aina Westphal, fru. Jenny Wai-
koja, merimiehen leski, talonomistaja. Olga Irene Montin Lagerstam,
carta-sigillataförsäljerska, gårdsägarinna, gästgifveriföreståndarinna,
fru. Jenni Widgren, bokhandelsbiträde. Gustafva Grönberg, enkefru.
Fanny Himanka, kapteenin rouva. Sofia Söderberg, fröken. Sofia
Snellman, enkekaptenska. Katarina Tabell, sömmerska.

Från Ekenäs.

Undertecknade, medborgarinnor i Ekenäs stad, anhålla att genom
denna skrifvelse få förena sig med öfriga medborgarinnor i landet för
uttalande af den önskan, att åt landets kvinnor måtte medgifvas
politiskt rösträtt i samma utsträckning och på samma grunder som åt
männen.

Ekenäs, den 3 nov. 1904.

Maria Sjöman, lärarinna. Karin Rancken, sjuksköterska. Hedvig
Sohlberg, seminarieföreståndarinna. Maria Sonck, lektorsfru. Selma
Nilsén, lärarinna. Anna Roos, lärarinna. L. Riedell, fru. Nanny
Odenvall, lärarinna. Olga Masalin, seminariilärarinna. Hilda Fager,
fru. Lina Tengström, bokhandelsföreståndarinna. Julia Carling, frö-
ken. Lonny Reuter, lärarinna. Anna Wallin, fröken. Alma Ståhl-
berg, postexpeditionsföreståndarinna. Ingeborg Eneback, fru. Anna
Lundin, lärarinna. Vilma Helenius, fru. Hilma Saxberg, lärarinna.
Mimmi Lundell, lärarinna. Karin Hymén, seminarielärarinna. Berta
Ahlfors, seminariilärarinna. Wenny Hofström, fröken. Wilhelmina
Falck, fröken. Erika Åkerstedt, fröken. Thérèse Wörman, fröken.
Margarethe Sjöström. Ida Granqvist, fröken. Julia Nilsén, fröken.
Hanna Nordström, fru. Bertha Reuter, lärarinna. Hilda Malin, fru.
Lina Ekeström, fruntimmerskoleföreståndarinna. Hulda Ekelund,
lärarinna. Eva Häyrén, lärarinna. Karin Krook, telegrafist. Lise
von Julin, fröken. Hildur von Julin, fru. Sally Gardberg, fru. Anna
Tollet, fru. Sally Højjer, fröken. Bertha Højjer, fröken. Berta Gard-
berg, fröken. Hanna Sohlberg, fru. Ida Ekholm, fröken. Adolfina
Rönblad, fröken. Elise Lillia, fröken. Amanda Ståhlberg, fru.
Helmy Boije, lärarinna. Dagmar Roschier, fil. kand. Mia Sundelin,
sjuksköterska. Augusta Fabritius, fru. Hilda Berglund, fru. Alexan-
dra Österholm, fru. Alma Herpman, postbokhållare. Hilma Lindroos,
fru. Emma Irene Åström, seminarielektor. Emma Lindgren, hand-
lande. Hanna Holmström, lärarinna. Liina Lindroth, fröken.

Från Forssa.

Vi undertecknade kvinnor, bo-
satta å Forssa, förena oss med Fin-
lands öfriga kvinnor i anhållan

Forssasta.

Allekirjoitetut, Forssassa asu-
vat naiset, yhdyimme muitten Suo-
men naisten kanssa pyyntöön, että

att vid instundande landtdag petition måtte väckas om politisk rösträtt för kvinnor.

ensitulevilla valtiopäivillä tehdään anomus saada naisille valtiollinen äänioikeus.

Thora Kyander. H. Palmén. Anna Wahren. Emmy Stenbäck. E. Grönfors. E. Pousar. H. Schoultz. L. Falck. S. Sjöberg. E. Sjöberg. E. Knoblock. Sigrid Carlstedt. Anna van Bockhoven. Pauline Meyer. Hedvig Gadolin. Elli Meyer. Ingrid Nordling. Maissi Jaatinen. Frida Schoultz. Sigrid Krank. Agnes Lundell. Fina Churman. Lucie Hjelt. Maria Weckman. Karin Lindholm. Svea Lindahl. Märtha Lindahl. Jenny Lydén. Toini Johansson. Alma Sjöblom. Olga Bergman. Helmi Karsten. Alma Nygrén. Elsa Nygrén. Helga Nygrén. Ida Lindroos. Olga Lillja. Saima Rönn. Sofie Stålström.

Från Forssa.

Vi undertecknade kvinnor, bosatta å Forssa, önska att före instundande landtdag alla olagliga förordningar upphävas och våra förvista samt deporterade landsmän återkallas.

Forssasta.

Allekirjoittaneet, Forssassa asuvat naiset, toivovat että ennen ensitulevia valtiopäiviä kaikki laitot asetukset peruutetaan sekä maasta pois ajettuja karkoitettuja kansalaisemme kotiinkutsutaan.

Thora Kyander. H. Palmgren. Anna Wahren. Emmy Stenbäck. E. Grönfors. E. Pousar. H. Schoultz. L. Falck. S. Sjöberg. E. Sjöberg. Sigrid Carlstedt. Anna van Bockhoven. Pauline Meyer. Hedvig Gadolin. Elli Meyer. Ingrid Nordling. Maissi Jaatinen. Frida Schoultz. Sigrid Krank. Agnes Lundell. Fina Churman. Alma Sjöblom. Lucie Hjelt. Maria Weckman. Karin Lindholm. Märtha Lindahl. Olga Bergman. Svea Lindahl. Etta Stålström. Helmi Karsten. Alma Nygrén. Elsa Nygrén. Helga Nygrén. Ida Lindroos. Olga Lillja. Saima Rönn. Sofie Stålström.

Från Fredrikshamn.

Vi deltaga med lifligt intresse i den kamp för sanning, rätt och mänskligt framåtskrida de, hvartill »Unionen» kallat vårt folk och särskildt landets kvinnor. Vi hoppas få se den dag randas, då kvinnans röst skall göra sig gällande och hon i likhet med mannen skall få egna sin kraft och sin kärlek åt ett gemensamt arbete för fosterlandets väl.

Medborgarinnor i Fredrikshamn.

Från Gamlakarleby.

Till Kvinnoförbundet Unionen.

Vi medborgarinnor i Gamlakarleby tillkännagifva härmed att vi förena oss med Finlands öfriga kvinnor i en anhållan att politisk rösträtt beviljas kvinnorna på samma grunder som männen. Men då rösträtten är värdelös, så länge folkrepresentanternas beslut åsidosätas och medborgarens lagliga rättigheter kränkas, så fordra vi att Finlands grundlagar återställas i sin fulla kraft samt att våra utan laga dom och ransakning fängslade och landsförvisade landsmän frigivas och tillåtas att oförhindradt återvända.

Sigrid Savander. Lydia Sandelin. Hulda Godenhjelm. Emmy Axelqvist. Anni Axelqvist. Ellen Borin. Laila Tamsén. Aino Walli.

Karin Forsman. B. Hermanson. Amelie Hermanson. Lotten Hedman. Emmi Lassander. Annie Hongell. Aina Sandelin. Alfhiid Wahlfors. Ingeborg Staudinger. Aina Warila. May Helenius. A. Sandkulla. Aina Staudinger. Ines Chydenius. Elin Wallin. Ketty Hedman. Aina Sarela. Ida Schroderus. Elin Söderlund. Bertha Molander. Jenny Wrikberg. Ellen Jokela. Elvy Lindqvist. Fanny Antinoja. Signe Häggblom. Alma Lundkvist. Selma Öster. Kati Knabe. Anna Valin. Ketty Haro. Fanny Westerstråhle. Alma Silén. Alice Nikander. E. Strengell. Gunild Björklund. Sofie Dahlin. Kajsa Klubb. Gunhild Wihlman. Jenny Palm. Charlott Sneckendahl. Hilda Roos.

Haminasta.

Lämpimästi kannattaa aatettanne.

Joukko kansalaisia Haminassa.

Från Hangö.

Tanken på förestående landtdag har hos oss framkallat åstundan att från vår sida uttala följande:

Vår lifliga önskan är att de temporära undantagsstadgandena fortast möjligt och helst redan före landtdagens sammanträdande, upphävas. — Därest på detta sätt ständernas arbete kan begynna normalt och äfven sedermera så fortgå, hvarvid sålunda bland förelagda ärenden äfven rösträttsfrågan komme under behandling, anse vi att tillbörlig uppmärksamhet bör skänkas kvinnornas fordran på politisk rösträtt.

Att medgifva kvinnan sådan rätt skulle, enligt vår tanke, ske i framåtskridandets intresse och skulle tillföra det politiska lifvet ett afsevärdt tillskott af intresserade och fosterlandsälskande krafter.

Kvinnor i Hangö.

Hämeenlinnasta.

Yleinen yhtäläinen välitön vaali- ja äänestys-oikeus 21 vuotta täyttäneille Suomen kansalaiselle sukupuoleen katsomatta.

Hämeenlinnan T. Y. naisosasto.

Från Jakobstad.

Den lösen vårt folk dikterar för det stundande ständermötet är: rätt. Men där rättens princip proklameras, stannar den ej inom snäva gränser — den väcker tallösa skaror af hängifna tjänare, främst bland alla dem, som länge förgäfvat eftersträfvat dess hägn. När idag en församling af kvinnor ger uttryck åt kvinnornas yrkande på rätt att ställas i jämbredd med manliga medborgare, vilja äfven vi, medlemmar af Jakobstads samhälle, instämma i det gemensamma ropet: rösträtt åt kvinnan, i hopp om att det skall höras och respekteras.

Elisabet Backman, läkare. Wold. Backman, med. doktor. Lilli Hagelstam. Magnus Hagelstam, fil. kand. Karin Carpelan, lärarinna. Ida Björkman, lärarinna. Wilhelmina Aspegrén, folkskolelärarinna. Ida Lindström, lärarinna. Ester Hemming, lärarinna. Lydia Elfvingen. Petter Stade, lärare. Maria Kahelin. Alice Tabelle, lärarinna. Aina Serlachius. Mia Ervast, lärarinna. Einar Meinander, fil. mag. Allan. Calonius, fil. mag. Julius Lindberg, fil. kand., pastor. Hilda

Malm. Tekla Nordman. Anna Carlsson, lärarinna. Edith Bergh, lärarinna. Ella Labbart. Alli Klenberg, farmaceut. Mary Molander. Aina Candolin. Manni Ringvall, farmaceut. Ida Ervast. Martha Stenberg. Lea Ervast. Lotti Sandström, bokhandlare. Sigrid Ohls. Emil Gustafsson, guldsmid. Maria Gustafsson. Gisela Malmberg, lärarinna. Agnes Ekstam, lärarinna. Brita Herrgård, lärarinna. Aug. Jakobsson, red. & lärare. L. Kronqvist, lärare. Ebba Lingonblad, lärarinna. Karin Lundell. Edit Jakobsson. Majken Forsberg. Fr. Forsberg, orgelnist. Carl Mauritz. Hohenthal, läkare. Emmi Simelius, handlande. Sigrid Simelius. Ida Åstberg, handlande. Wendla Öhman, handlande. Anni Eklund. Anni Forström. Ingrid Heidenberg, farmaceut. Thyra Böckelman. Hanna Calonius. K. L. Candolin, apotekare. Lina Baklund. Hanna Stenfelt. Ida Stenfelt. Arthur Pontán, borgmästare. S. Pontán. A. Fontell. I. Erkkilä. E. Fontell. E. Engström, bankkontorist. Nanny Roos, bankkontorist. Halvar Backlund, kontorist. Aug. Granholm, kontorist. Konr. Englund, fabr. arb. Karl Ohls, fabr. arb. Severin Holmlund, fabr. arb. Gustaf Portin. Johan Westerlund, fabr. arb. A. Andersson, fabr. arb. J. Pettersson, fabr. arb. G. Ström, fabr. arb. L. J. Svanbäck, fabr. arb. Johan Eriksson, fabr. arb. H. Hendriksson, fabr. arb. A. August Kronholm, fabr. arb. Anders Nyman, fabr. arb. J. Lundberg, fabr. arb. Viktor Fagerholm, fabr. arb. Adolf Fredriksson, fabr. arb. Amanda Haustua. Maria Ingo. Hilda Johansson. Maria Lillqvist. Hanna Jansson. Hanna Pahlsson. Maria Kronholm. Lovisa Löfblom. Anna Svanbäck. Sanna Blomkvist. Evelina Jansson. Ellen Widman. Lina Elfving. Wilhelmina Jansson. Ellen Jansson. Hanna Fredrikson. Dagny Meinander.

Jalasjärveltä.

Suomen Naisemanspatsioni Unioonin kokous Helsingissä marrask. 7 p. 1904.

Me naiset kokoontuneina ilmoitamme yhtyvämme vaatimukseen että valtiollinen äänioikeus annetaan naisille samoilla ehdoilla kuin miehillekin.

Mutta koska äänioikeudella ei ole mitään merkitystä niinkauan kuin kansan edustajain päätökset syrjäytetään ja kansalaisten oikeuksia loukataan, niin vaadimme me että Suomen perustuslait jätteen saatetaan täyteen voimaansa ja että meidän ilman laillista tutkintoa ja tuomiota maanpakoon karkoitettut kansalaisemme kutsutaan takaisin sekä kaikille niille, jotka jollain tavoin ovat joutuneet kärsimään laitonta rangaistusta annetaan takaisin heidän ennen nauttimat etunsa. —

Jalasjärvellä 5 p. marrask. 1904.

Joukko naisia Jalasjärvellä.

Joensuusta.

Isänmaan ja ihmisyyden onneksi saavuttakoon naimisissa oleva ja naimaton nainen täyden äänioikeuden. Ei mitään itsessämme ei mitään itsestämme, mutta äärettömän paljon yhdessä toinen toistemme kanssa.

Helmi Launis. Tina Kärki. Herman ja Liekko Hakulinen.

Kajaanista.

Me allekirjoittaneet Kajaanin naiset yhdymme Suomen muiden naisten kanssa anomukseen, jossa pyydetään valtiollista äänioikeutta naiselle. Me pyydämme sitä siksi, että se on meidän oikeutemme ihmisenä. Me pyydämme sitä siksi, että se on oikein ja välttämätöntä että naiselle suodaan tilaisuus vaikuttaa yhteiskuntaelämään. Me pyydämme valtiollista äänioikeutta, jotta nainen, joka toimittaa saman työn ja suorittaa samat verot kuin mies, myöskin saisi saman oikeuden valvoa asioitaan yhteiskunnassa.

Hanna Friberg. Lilli Arvelin. Elin Juselius. Aurora Nybergh. Anna Renfors. Anna Ungern. Sanni Wistrand. Gabriella Wahlroos. Emmi Piippanen. Helmi Lehrbäck. Helena Lillas. Vivi Savander. Hildur Calamnius. Amanda Bergh. Maria Renfors. Edith Roos. Anna Hyvärinen. Klaara Salenius. Aina Sandberg. Agnes Renfors. Ida Hoysunen. Liina Rautiainen. Miina Vartiainen. Aino Korhonen. Kaisa Heikkinen. Anna Heikkinen. Signe Winter. Selma Haavisto. Maikki Rainio. Signe Westerlund. Dagmar Tuomola. Anni Knuutinen. Hilma Heikkinen. Eva Ticcander. Mandi Hiltunen. Weera Juvelius. Edit Andersson. Ida Juntunen. Alviina Sirviö. Elsa Keränen. Hilma Rimpiläinen. Katri Tolonen. Hilma Hiltunen. Hilda Heikkinen. Sikke Rönty. Stiina Perttunen. Augusta Perttunen. Erika Lind. Rika Tossanainen. Emilia Pirttikangas. Armida Juntunen. Sofia Valtonen. Anna Tervo. Elli Ahlén. Aina Heikkinen. Lina Väyrynen. Elsa Lindberg. Elin Rossander. Elli Kansanen. Siiri Ikonen. Jenny Westersträhle. Ida Makkanen. Evy Ramberg. Jenny Bergh. Aina Savander. Amanda Michelson. Greetta Karjalainen. Hilda Tervonen. Agnes Siivonen. Sofia Korkanen. Miina Sanninen. Sofia Kononen. Jenny Karjalainen. Katri Tolonen. Maiju Tuomainen. Aino Mykkänen. Agaatta Ruotsalainen. Leena Stenius. Kristine Sivonen. Aina Enwald. Eva Lindh. Amanda Oikarinen. Jenny Seppänen. Elin Höglund. Anna Höglund. Maria Bärholm. Maria Heikkinen. Sofia Kempainen. Ester Syväoja. Hilma Vallin. Amanda Pikkarainen. Anna Sepponen. Frida Wænerberg. Minna Wænerberg. Alina Haapalainen. Martta Tervo. Anna Korhonen. Aliina Rydberg. Hanna Haapalainen. Elsa Kananen. Stiina Leinonen. Nanny Hyvärinen. Emma Kokkonen. Siiri Kokkonen. Hilja Kokkonen. Hanni Hyöky.

Kemistä.

Kannatamme naisten äänioikeuden voimaan saattamista perustustavalla tavalla.

Kemin naiset.

Kokkolasta.

Naisten äänioikeuskokoukselle. Helsinki.

Täten pyydämme saada ilmoittaa, että lämpimästi kannatamme naisten valtiollista äänioikeutta ja harrastuksella seuraamme tämän oikeuden saavuttamista tarkoittavia pyrintöjä.

Hilma Friis. Martha Friis. Miili Siljo. Maria Klapuri. Gertrud Reinius.

Från Kotka.

Till Kvinnosaksförbundet Unionens diskussionsmöte den 7 november 1904.

Vi undertecknade tillkännagifva härmed att vi ansluta oss till fordran att politisk rösträtt må beviljas kvinnorna på samma grunder som männen och uttala den säkra förhoppning, att landets ständer vid instundande landtdag skola vid behandling af lagförslagen rörande den politiska rösträttens utvidgning också beakta denna för kvinnorna och hela samhället så viktiga åga.

Därjämte vilja vi till landets representanter rikta en tillitsfull vädjan att värka därhän, att alla de på senaste år på administrativ väg tillkomna förordningar och åtgärder, hvilka beröfvat vårt lands inbyggare den trygghet och det lugn, som en lagbunden ordning skänker, af högsta makten återkallas, så att lagliga förhållanden åter må inträda på alla områden och därmed lugn och lycka återvända till alla Finlands hem.

Kotka den 3 november 1904.

Kotkasta.

Naisasialiitto Unionin keskustelukokoukseen, marraskuussa 7 p. 1904.

Me allekirjoittaneet ilmoitamme täten liittyvämme vaatimukseen että valtiollinen äänioikeus myönnettäisiin naisille samoilla perusteilla kuin miehillekin, sekä lausomme samalla sen vakavan toivomuksemme että lähestyvillä valtiopäivillä valtiollisen äänioikeuden laajentamista koskevia lakiehdotuksia käsiteltäisiin että myös otettaisiin huomioon tämä naisille ja koko yhteiskunnalle niin tärkeä kysymys.

Luottamuksella vetoamme myös kansan edustajiin, että he tulevilla valtiopäivillä toimisivat siihen suuntaan että asianomaisella tavalla saataisiin poistetuksi kaikki ne viime vuosina hallinnollista tietä saapuneet asetukset ja toimeenpiteet, jotka maamme asukkailla ovat hävittäneet lainalaisen järjestyksen tarjoaman rauhan ja turvallisuuden, niin että olot jälleen saataisiin lailliselle kannalle kaikilla aloilla sekä sen kautta rauha ja onni palautetuiksi kaikkiin Suomen koteihin.

Kotkassa, marraskuun 3 p:nä 1904.

Lilly Krogius. Evy Hallberg. Selma Segercrantz. Inga Appelberg. Elli Stigell. Hilma Ahlgren. Ines Gullichsen. Anni Nyström. Aini Collin. Hanna Wendell. Maria Illberg. Agda Hultin. Ida Lönnström. Olga Brunila. Anni Lång. Idi Lagerbohm. Hilma Lundberg. Hanna Hellstén. Naema Rosenius. Juli Nordgren. Ella Biskop. Fanny Hjelm. Hilda Lilius. Annie von Haartman. Hanna Nerdrum. Eva Hohenthal. Jenny Alfthan. Jenny v. Schantz. Lissi Blumenthal. Agnes Bergroth. Manna Zilliacus. Anna Bäckström. Lilli Lönnström. Hilja Nylenius. Thyra Saarinen. Mary Pikulinsky. Dagmar Söderholm. Ellen Bärlund. Thyra Strömberg. Hulda Hartmann. Aino Lindqvist. Berta Hypén. Anna Rosenberg. Fanny Lindfors. Jenny Granroth. Anna Johansson. Julia Oivanen. Edith Gallén. Eva Mohell. Nadja Gestrin. Sanni Lampén. Natti Forsman. Sigrid Hirvonen. Amanda Hertmann. Hildi Hedlund. Bertha Hedlund. Olga Nyberg. Mimmi Pettersson. Iida Vallenius. Lydia Wall. Fiina Kankkunen. Julia Eskelinen. Lydia Hartikainen. Alma Sjöberg. Regina Roch. Olga Saxell. Emmi Pöyry. Elin Melart.

Kotkasta.

Naisten äänioikeuskokoukselle Helsingissä 7 p:nä Marrask. 1904.

Kotkan naiset kokoontuneina keskustelemaan äänioikeuskysymyksestä toivotamme onnea ja menestystä oikeutettujen vaatimustemme perille ajamisessa ja uskomme kokouksenne tulevan yksimieliseen päätökseen kanssamme, joka on: Yleinen, yhtäläinen ja välitön vaali- ja äänestys-oikeus kaikille 21 vuotta täyttäneille suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta.

Eläköön yhteistyö koko kansan onneksi!!!

Kotkassa 6 p:nä Marrask. 1904.

Kokouksen puol.

Mandi Ahlstedt.
(Puheenjohtaja.)

A. Vesterberg.
(Sihteeri.)

Kotkasta.

Hartaasti liittyvät ajamaanne asiaan.

Ida Björklund. Sofie Alin. Tyyra Danska. Mathilda Nohrström. Adolfin Nyberg. Katri Englund. Margit Björklund. Sanni Piskonen. Sofie Nystenius. Zaida Öhberg. Fina Pelkonen. Elin Sjöblom. Edla Danska. Elli Danska. Hilja Nystenius. Selma Europæus. Helene Fellman. Bertha Matikainen. Aina Lindeblom. E. Keränen. Ulrika Saastamoinen. Saima Saastamoinen. Lydia Sojonen. Sievä Kärsämäki. Sandra Wallin. Fina Wirén.

Från Kuopio.

Vi ansluta oss på det varmaste till Helsingfors kvinnors fordran på politisk rösträtt för kvinnor på samma grunder som för män.

Men då rösträtten är värdelös så länge folkrepresentationens beslut äsidosätts och medborgarnas lagliga rättigheter kränkas, måste vi därjämte bestämt yrka på, att Finlands grundlagar skola återställas till sin fulla kraft samt att våra utan laga ransakning och dom fångslade och landsförsäde bröder frigifvas och tillåtas att oförhindradt återvända till fosterlandet.

Medborgarinnor i Kuopio.

Kuopio i november 1904.

Kuopiosta.

Me Kuopion naiset yhdymme lämpimästi Teidän pääkaupungin naisten pyyntöön saada naisille valtiollinen äänioikeus samoilla perusteilla kuin miehillä. Valtiollinen äänioikeus on mielestämme kuitenkin arvoton, jos kansan eduskunnan päätöksiä syrjäytetään ja kansan oikeuksia loukataan. Sen vuoksi täytyy Suomen naisten samalla vaatia, että Suomen peruslait palautetaan täysiin oikeuksiinsa ja että veljemme, jotka tutkimatta laittomasti ovat vangitut tahi ajetut maanpakoon, vapautetaan ja sallitaan esteettä palata kotimaahan.

Kuopiossa, marraskuussa 1904.

Från Lovisa.

Till kvinnornas rösträttsmöte i Helsingfors den 7 november 1904.

Då kvinnorna i vårt land åtnjuta en med männen tämligen likartad skolbildning och vid kritiska förvecklingar i landet visat

sig fullt solidariska med männen, äro vi lifligt öfvertygade om att de äfven väl skulle fylla sin uppgift på det politiska värksamhetsområdet, och då vi fullt uppfatta den för samhället stora betydelsen af att på detta område kvinnan skulle samarbeta med mannen, äfvensom vi klart inse att den skattedragande kvinnan bör hafva samma rätt som den skattedragande mannen, vilja vi undertecknade härmed ansluta oss till dem, hvilka vid kvinnornas rösträttsmöte i Helsingfors den 7 november 1904 förena sig om att till instundande landtdag inlämna en petition om beviljandet af politisk rösträtt och valbarhet åt vårt lands myndiga, skattedragande kvinnor.

Lovisa, den 1 november 1904.

Aline Veltheim, fru. Ingeborg Lovenetzky, kollegafru. Betty Hansson, fru. Anna Rönnholm, fru. Ellen Castrén, fru. Irene Björkqvist, doktorinna. Jenny Relander, fru. Ester Ringbom, lärarinna. Lilli Malin, lärarinna. Ellen Pettersson, fru. Nanny Hammarström, t. f. kollega. Evy Nyström, tullkassör. D. Svenson, banktjänsteman. Kerstin Nyström, student. Etti Blomqvist, handlande. Olga Tarasoff, fru. Signe Stenbäck. Lina Gössling, fru. Elin Ekelund, doktorinna. Laura Favorin, enkeöfverstinna. Hulda Hammarström, fru. A. Hammarström. Selma Nylund, fru. Ebba Holmstén, fröken. Bertha Korelin, fru. Hilja Andersin, postbokhållare. Lina Haupt, postexpeditörsbiträde. Emmy Hamberg, lärarinna. Elise Hamberg, fröken. Matilda Hamberg, fröken. Alexandra Hamberg, fröken. Fanny Wahlroos, fru. Agnes Wahlroos, fröken. Ida Serlachius, fru. Maria Sandell, lärarinna. Lina Englund, lärarinna. Betty Sucksdorff, fru. Elise Majander, fröken. Mathilde Stenbäck, fru. Beda Ringström, fru. Maria Sundström, sömmerska. Bertha Lundgren, fru. Alma Husberg, lärarinna. Edla Åkerlund, fru. Alma Winter, fru. Mimmi Holmström, fru. Elsa Holmström, fröken. Mathilda Andersson, fru. Pauline Silvenius, handlandeanka. Aline Nybom, nämndemanshustru. Emilia Lindroos, gårdsvärdinna. Maria Johansson Barsas, gårdsvärdinna. Matilda Nybom, skepparehustru. Matilda Stenberg Barsas, gårdsvärdinna. Amélie Gratschoff, enkekonsulinna. Hanni Lehman, bryggarefru. Alma Brandt, gårdsägarinna. Elise Lindfors, godsägarinna.

Från Lovisa.

Till kvinnornas rösträttsmöte i Helsingfors, den 7 november 1904.

Fullt inseende den stora betydelsen af att kvinnorna erhålla samma politiska rösträtt och valbarhet som männen, anhålla vi 50 medlemmar af Arbetets Vänners i Lovisa syförening, att härmed få ansluta oss till dem, hvilka vid kvinnornas rösträttsmöte i Helsingfors, den 7 november 1904 förena sig om att till instundande landtdag inlämna en petition om beviljande af politisk rösträtt och valbarhet åt vårt lands myndiga skattedragande kvinnor.

Lovisa, den 3 november 1904.

Linda Sagulin, enkefru. Maria Mattson. Maria Magnusson, fru. Matilda Sievers, fru. Adèle Nyberg, telegrafpraktikant. Augusta Rundberg, urmakare. Maria Söderholm, tjänarinna. Lovisa Karlson, sömmerska. Hanna Mattsson. Olga Liljeqvist, tjänarinna. Agnes Jeppe. Erika Manselius, postillionsenka. Josefina Henriksson, sömmerska. Hanna Sandell, fru. Nathalia Blomqvist. Hilma Kuorikoski. Emilie Lindström, enkefru. Ida Lindberg, fru. Lydia Forsell, fru. Ester Johansson, affärsbtr. Karin Öhman, enkedotorinna. Ida Siltala, tjä-

narinna. Maria Forsell, fiskaredotter. Maria Lindqvist, fru. Elin Henriksson, småskolelärarinna. Emma Dyring, enkefru. Mina Bask, sömmerska. Helga Grönstrand, telefonist. Hilma Hendrikson, fröken. Lina Bergström, fru. Fredrika Lönkvist, fru. Anna Vilhelmson, handelsbiträde. Hilma Lindborg, sömmerska. Hildur Lindborg, sömmerska. Matilda Johansson. Sofia Johansson, baderska. Helga Bärlund, handelsbiträde. Alexandra Lindfors, fru. Matilda Henrikson, fru. Amanda Karlsson, tjänarinna. Fina Högström, fröken. Hilda Högström, fröken. Wilhelmina Jakobson, hustru. O. Lagerstam, enkekaptenska. Alma Forss, tjänarinna. Aina Holmström, skräddarehustru. Adolfina Stenberg, tryckarehustru. Maria Nyström, rektorska, ordf. i A. V:s syförening.

Från Mariehamn.

Lucina Hagman, Helsingfors.

Framför till Unionen vårt sympatiska tack för initiativet i röst-frågan. Varmaste önskan om framgång och lycklig lösning!

Lina Ahlfors. Selma Ahlfors. Adele Ahlqvist. Arthur Aschan. Sonja Bergroth. Ulla Blomfeldt. Hanna Blomberg. Maria Candelin. Etty Calenius. Ida Carlson. Leni Drake. Ilma Deijer. Lydia Dreijer. Fanny Florström. Nanny Godenhjelm. Elin Gylling. Ida Hamnerin. Sigrid Heurthén. Hilma Landell. Elin Lindborg. Lilly Lindström. Emmi Lindros. Alma Löfman. Cl. Malmberg. Ada Mattsson. Elin Mattsson. Anna Montell. Klarry Rajander. Adolfine Roos. Dagmar Rusk. Eva Rönnholm. Olga Schroeder. Olga Silén. Thyra Sjöblom. Fanny Sundström. Irene Sterenius. Ebba Tamelander. Olga Torckell. Enni Wessel. Dagmar Wickroos. Pauline Ålander. Mary Öhrbom.

Mikkelistä.

Hartaasti toivoen valtiollisen äänioikeuden laajentamista naiselle lähetämme lämpimän tervehdyksemme.

Joukko naisia Mikkelissä.

Från Norrmark.

»Det kvinnan vill, det vill Gud». Han befrämjar hennes rätt. Ett lefve för kvinnosakens ädla förkämpar.

Lilli Ahlström. Hjördis och Eva Ahlström. Thyra Borg.

Från Nykarleby.

Besjälade af den lifligaste önskan att se rösträttens utsträckning till kvinnan blifva en verklighet, vilja vi undertecknade medborgarinnor i Nykarleby härmed gifva vårt varma understöd åt den opinionsytt-ring föreningen »Unionen» till sakens befrämjande söker avvägringarna, kort förrän Finlands ständer sammanträda.

Långt ifrån att fordran på kvinnans rösträtt vore obillig, är den ett tidens oafvisliga kraf, hvilket man kan ställa sig emot endast såsom man gagnlöst ställer sig emot utvecklingen på framåtskridandets

väg. Man medgifver nu mera villigt kvinnan tillfälle till bildning, och hon erhåller en uppfostran motsvarande mannens. Men äro kunskaperna ej blott för skolan, utan äfven en förberedelse för lifvet, så kan väl endast fördomen fränkänna kvinnan nödiga insikter i utöfvandet af den rätt, som borde tillkomma hvarje mogen samhällsmedlem: politisk rösträtt.

Mätte opinionen för denna sak blifva allt starkare! Mätte landtdagen vid sin behandling af frågan afgöra densamma i frisinad riktning!

Nykarleby, den 5 November 1904.

Maria Castrén, orgelnist. Maria Björklund, fru. Hilda Henelius, fru. Karin Knape, fru. Edit Grönqvist, handlande. Signe Holmqvist, handlande. Nanna Grundfeldt, prokurist. Hjördis Grundfeldt. Lydia Sundström, lärarinna. Ida Sundström. Hanna Sarlin, fru. Karin Sarlin. Josefine Bergh. Ina Backmansson, fru. Zaida Jacobson, farmaceut. Frida Fellman, farmaceut. Rosa Dyhr. Hildegard Dyhr, lärarinna. Charlotte Rosenbladh, guldsmed. Fanny Holstius. Signe Holstius. Adelin Rosenbach, handlande. Aina Davidsson, tändsticksfabriksföreståndarinna. Naëmi Heikel, lärarinna. Matilda Englund, drätselkamrerare. Ellen Nylund, kontorist. Eva Nylund. Selma Sofia Spolander, fru. Hildur Forsman, fru. Josefine Järnefelt, fru. Julia Wangel, fru. Elise Hedberg, fröken. E. Lybeck, fröken. Betty Hagfors, fru.

Oulusta.

Naisten valtiollista äänioikeutta kannattavat yleisesti Oulun kaupungin ja maaseudun suomen- ja ruotsinkieliset naiset. Toivoen menestystä tärkeälle asiallemme seuraamme jännityksellä toimenpiteiden kehitystä.

Toimikunta.

Raumalta.

Asiallemme edistystä toivottaen lähetämme kokoukseen myötätuntoisen tervehdyksen.

Naisia Raumalla.

Ristiinasta.

Kokoukselle Ylioppilastalossa 7 p. marrask. 1904.

Moni Ristiinan naisista pyytää saada kokoukselle tulkita suuren myötätuntonsa niistä valmistavista toimenpiteistä, jotka jo ilmoittavat uuden aamun sarastusta, uuden aamun, uusilla toiveilla siitä, että naisen kauan kestäneet kapalogahleet kerrankin höllitettäisiin ja hänkin itsenäisenä, ajattelevana ihmisenä silloin saisi ottaa osaa ja ratkaista niissä asioissa, jotka ovat hänelle yhtä kalliit, kuin jokaiselle yhteiskunnan jäsenelle, jolla on vapaus ja oikeus elää ja toimia. — Eikä naisille ole yhdentekevää, kuinka heidän oikeutensa valtiossa ja yhteiskunnassa tulevaisuudessa tulevat ratkaistuksi! —

Ristiinassa 4 p. marrask. 1904.

Augusta Demander.

Salosta ja Uskelasta.

Koska kysymys on nostettu naisten valtiollisesta äänioikeudesta, yhtyvät allekirjoittaneet Salon ja Uskelan naiset mitä lämpimimmän tähän ajankäyttöön toivomukseen.

Salossa, Marraskuun 6 p:nä 1904.

Rosa Forstén. Julia Snellman. Bertha Cavén. Naëma Widell. Hilda Lindfors. Agda Wasz. Lilly Sairanen. Irene Segerberg. Elin Paatero. Ingrid Krook. Hanna Kallio. Vivi Lönngrén. Rachel Wahlgrén. Anna Klutas. Edla Lindholm. Ida Hollmerus. Olga Sainio. Viivi Snellman. Anna Kaara. Olga Drugg. Elli Andersin. Martha Lindholm. Lydia Nordlin. Eine Lindholm. Casandra Cavén. Aini Calamnius. Linda Jansson.

Från Seinäjoki.

Vi medborgarinnor i Seinäjoki tillkännagifva härmed, att vi avsluta oss till fordran att politisk rösträtt beviljas kvinnorna på samma grunder som männen.

Men då rösträtten är värdelös, så länge folkrepresentanternas beslut åsidosätts och medborgarnes lagliga rättigheter kränkas, så fordra vi att Finlands grundlagar återställas i sin fulla kraft, samt att våra utan laga ransakning och dom landsförvisade landsmän tillåtas att oförhindrad återvända, samt alla de, som på sätt eller annat fått lida olagligt straff, återinsätts i sina fulla rättigheter.

Anna Holmberg. Maria Jansson. Wera Wegelius. Alina Jansson. Josefina Svahn. Aurora Hedberg. Emmy Södergård. Emilia Mathelin, stationsinspektorsenka. Hanna Lundström. Ulrika Bergstén. Ida Staaf. Zaida Malmström. Toini Stark.

Sippolasta.

Yhdymme täydellisesti kannattamaan yleisen äänioikeuden vaatimusta naisille. Yhteiskunnalla ei ole varaa jättää suurta osaa voimistaan käyttämättä. Olkoon jokaisella kansalaisluottamusta nauttivalla täysikäisellä kansalaisella sukupuoleen katsomatta oikeus ottaa osaa ja vastata niin valtiollisesti kuin yhteiskunnallisesti järjestelmistä, joita jokaisen on seurattava ja joita jokaisen tulee sekä henkisillä että aineellisilla voimilla kannattaa. Jokaisen Suomen valistuneen naisen tulee asettaa tämä kysymys vaatimuksena eikä enää pyyntönä. Hänen velvollisuutensa on niin naineena kuin naimattomana olla osallisena poliittisesti järjestetyn kristityn, siveellisen yhteiskunnan luomisessa ja tähän tarvitaan yleistä äänioikeutta.

Sippolassa marraskuun 6 päivä.

Natalia Rytönen. Milia Blomberg. Matilda Justén. Heta Kainulainen. Tilda Hellström. Sofi Hellström. Iina Marttala. Mimmi Ottelin. Gustava Kujala. Anna Frantsi. Aina Frantsi. Katri Röty. Iida Kivinen. Tyyni Paavilainen. Hulda Pakarinen. Augusta Kestegren. Mimmi Auer. Mandi Päivänen. Maikki Watanen. Elli Nyssönen. Alexandra Hykkylä. Aini Salosaari. Wenny Elfving. Mimmi Söderström. Alma Forstén.

Sortavalasta.

Naisyhdistys Unioonin äänioikeuskokoukseen Helsingissä.

Uniooni yhdistyksen kehoituksesta lukuisasti kokoontuneina keskustelemaan naisen yleistä äänioikeutta, lähettävät Sortavalan asiaa harrastavat naiset Helsingin naisten yleiseen äänioikeuskokoukseen

vilpittömät kiitolliset tervehdyksensä. Me yhdymme Suomen naisten kanssa yhteiseen anomukseen, jossa pyydetään valtiollista äänioikeutta naiselle, sekä naineelle että naimattomalle, samoilla perusteilla kun miehelle, päämääränä yleinen äänioikeus jokaiselle täysiikäiselle kansalaiselle varallisuuteen katsomatta.

Sortavalassa Marraskuun 5 p. 1904.

Yleisen kokouksen puolesta:
Naämi Starck. Hilda Fabritius.

Sotkamosta.

Me allekirjoittaneet Sotkamon naiset yhdymme Suomen muiden naisten kanssa anomukseen, jossa pyydetään valtiollista äänioikeutta naiselle. Me pyydämme sitä siksi että se on meidän oikeutemme ihmisinä. Me pyydämme sitä siksi että se on oikein ja välttämätöntä, että naiselle suodaan tilaisuus vaikuttaa yhteiskuntaelämään. Me pyydämme valtiollista äänioikeutta, jotta nainen, joka toimittaa saman työn ja suorittaa samat verot kuin mies, myöskin saisi saman oikeuden valvoa asioitaan yhteiskunnassa.

Fanny Savander. Hilja Parras. Kerttu Sirén. Hanna Schwartzberg. Helmi Schwartzberg. Olga Korhonen. Helmi Kaartinen. Sofi Nykänen. Karoliina Kaartinen. Ellen Hollmerus. Helmi Huusko. Sofia Wallin. Aino Bengtsson.

Från Stockholm.

Undertecknade anhålla vördsamt att för mötet få anmäla vår varma anslutning till sträfvandet att utvärka politisk rösträtt åt kvinnan.

Då kvinnorna yrka på en sådan rättighet, ligger här ej något förmåtet anspråk, ej någon jakt efter fördelar, ej håller någon öfverskattning af de tjänster kvinnan såsom delaktig i valrätten och valbarheten kunde göra sitt land.

Utan tvifvel finnes ett flertal kvinnor, som ega ett alltför ringa mått af kunskap och erfarenhet i samhällets allmänna angelägenheter. Men så är nog förhållandet äfven med ett stort antal män. Och den erkända sanningen att politisk mognad kan vinnas endast genom utöfning af politiska rättigheter och plikter bör väl vara tillämplig på kvinnorna lika väl som på männen.

Vore det oföränderligen riktigt, att kvinnan endast är lämpad för barnavård, uppfostran, handslöjd och annan sådan värksamhet, som hänför sig till familjelifvet eller haft sitt upphof inom hemmets värld, — så skulle ju den utveckling, som ifråga om kvinnornas sociala ställning egt rum äfven i vårt land under det senaste halfsekllet, icke varit möjlig. Hon skulle då icke förmått beträda de många olika värksamhetsfält, där hon numera vid sidan af de manliga samhällsmedlemmarna arbetar ej blott för sin personliga utkomst, utan äfven för det allmänna bästa. Då det nu är faktiskt ådagalagdt, att kvinnan kan förvärfva likartade kunskaper som mannen och fullgöra enahanda värf som han, — hvarför skall hon då vara helt och hållet utestängd från det politiska området?

Huru många äro ej de kvinnor, hvilka såsom landtbrukare, handlande eller industriidkare innehafva arbetsgifvarens ansvarsfulla ställning. Deras manliga biträden ega rätt att utöfva politisk valrätt,

men de själfva sakna denna rättighet. Är detta rättvist? Står det i harmoni med principen om allas likhet inför lagen?

Man säger att politiska frågor främst böra bedömas ur den allmänna nyttans synpunkt. Vi kunna ej annat tro, än att det måste lända till gagn för landet, om lagstiftaren aflägsnar sådana skrankor, som döma hälften af samhällets medlemmar till passivitet gentemot de viktigaste samhällsuppgifterna. För ett mångsidigt och intensivt utvecklingsarbete böra alla förefintliga krafter tillgodogöras. Folkrepresentationen, säger man, bör, för att motsvara sin idé, återspegla det allmänna tänkesättet i landet, gifva uttryck åt de inom nationen rådande opinioner och önsknings. Därför bör valrätten vara allmän, därför böra representanterna väljas icke blott af begränsade klasser utan af medborgarnes totalitet. Men valrätten är icke allmän, om kvinnorna äro från densamma uteslutna. Känslan af solidarisk ansvarighet för fäderneslandets intressen borde vinna insteg hos hvarje individ. Men härtill erfordras att lagen, frigjord från gammal fördom och exclusivism, inbjuder *alla* till delaktighet i statslivets rättigheter och plikter.

Den reformfråga, i hvilken vi här uttalat oss, torde dock icke kunna behandlas å den nu utlysta landtdagen, som ju sammanträder under helt och hållet abnorma förhållanden. Ständernas främsta åligganden komma nu att hänföra sig till våra stora rättsfrågor: den konstitutionella regeringens återställande genom upphäfvande af diktaturförordningen samt alla öfriga påbud och åtgärder, som kränkt våra grundlagar. Främst måste laglighetens fasta mark återvinnas. Först sedan detta skett, kan utvecklingens strät åter beträdas samt politiska och sociala reformfrågor upptagas på dagordningen.

Stockholm i oktober 1904.

Leni Hult. Aina Nybergh. Anna Gripenberg. Dagmar Neovius.
Elli Kuhlefelt. Cely Mechelin.

Från Tammerfors.

Till kvinnosaksförbundet Unionen!

Uttryckande vår varmaste sympati för det syftsmål, som föranledt sammankallandet af Unionens möte den 7 d:s, uttala vi den förhoppning att mötet ville söka verka därhän att vid nästinstundande landtdag inlämnades en petition om beviljande af politisk valrätt för kvinnor på samma grunder som för män.

Därjämte uppmana vi, då vi som kvinnor äro uteslutna från direkt inflytande på folkrepresentationens sammansättning, mötet att till landets representanter rikta en tillitsfull vädjan att de, enhvar i sin stad, med all kraft måtte sträfvat till målet att vårt lands grund-

Tampereelta.

Naisiasialiitto Unioonille!

Kannattaen mitä lämpimimmän sitä päämäärää, jonka takia Uniooni on kokoontunut kokoukseen 7 p:nä t. k. lausomme me toivomuksemme että kokous tahtoi vaikuttaa siihen suuntaan, että kokoontuville valtiopäiville jätettäisiin anomus valtiollisen vaali-oikeuden myöntämisestä myöskin naisille samoilla perusteilla kuin miehille.

Samallakehoitamme, koska meillä naisilla ei ole tilaisuutta vaikuttaa kansan eduskunnan kokoonpanoon, että kokous kääntyisi maan edusmiesten puoleen luottavasti pyytäen, että he, jokainen kohdastaan, kaikin voimin pyrkisivät siihen päämäärään että

lagsenliga rättsordning blefve i alla delar återställd.

Kvinnor i Tammerfors.

maamme peruslakien mukainen oikeusjärjestys joka suhteessa palautettaisiin.

Naisia Tampereelta.

Från Tavastehus.

Medborgarinnor i Helsingfors.

Vi tacka eder för det ni vilja lägga grunden till reformer, som en dag skola ge kvinnorna rätt att jämnsides med männen arbeta på uppbyggandet af fastare sedliga och humana former i vårt samhälle.

Kvinnan bör arbeta för erhållandet af politisk rösträtt, emedan hennes ställning, såsom företrädesvis hemmets väktarinna i sedligt afseende och hennes kall, såsom det yngre släktets uppfostrarinna, göra hennes synpunkter utomordentligt viktiga vid stiftandet af lag i samhället.

Framgång önskas eder, upplysta kvinnor i hufvudstaden, af medborgarinnor i Tavastehus.

Tavastehus, den 7 november 1904.

Från Wasa.

Till finska kvinnors allmänna rösträttsmöte i Helsingfors.

Underrättade om att ett allmänt möte för behandling af frågan om kvinnans rösträtt af Unionen utlysts till den 7:de november anhålla vi, medborgarinnor i Wasa, att få ansluta oss till den opinionsyttring, som af kvinnor i hela landet förberedes för att förskaffa Finlands kvinliga befolkning samma politiska rättigheter som den manliga.

Uppfostrad sida vid sida med sin broder, lär sig den unga flickan tidigt att känna de historiska och lagliga grunder, på hvilka vår samhällsbyggnad är uppförd, hon lär sig att känna sitt land och sitt folk och hennes längtan vaknar att kunna göra något för detta land, hennes älskade moder.

Men då hennes broder stiger öfver hemmets tröskel för att kämpa för sanning och rätt, då han får mäta sina krafter i öppen täflan med andra på alla arbetsområden, och påverka lagstiftningen, då äger hon, omyndig, ej ens rätt att deltaga i valen, när det gäller att utse representanter till stän-

Waasasta.

Suomen naisten yleiselle ääni-oikeuskokoukselle Helsingissä.

Saatuamme tiedon siitä kokouksesta, minkä Unioni on ilmoittanut pidettäväksi marraskuun 7 p:nä naisen äänioikeus asian käsittelemistä varten, pyydämme me, allekirjoittaneet, saada yhtyä siihen mielenosotukseen, johon naiset kautta koko maan valmistautuvat hankkiakseen Suomen naisille samat yhteiskunnalliset ja valtiolliset oikeudet kuin miehillä.

Kasvaneena saman kodin piirissä veljensä rinnalla, oppii nuori tyttö jo varhain tuntemaan yhteiskuntalaitoksemme historialliset ja oikeudelliset perusteet, hän oppii tuntemaan maansa ja kansansa ja hänessä herää harras halu tehdä jotakin armaan Suomi-äidin hyväksi.

Mutta, kun veli jättää kotilieden taistellakseen totuuden ja oikeuden puolesta, kun hän julkisessa kilpailussa saa koetella voimiaan kaikilla työaloilla ja vaikuttaa lainsäädäntöön, niin nainen, alaikäisen asemassa ollen, ei ole edes oikeutettu ottamaan osaa vaaleihin, joiden kautta on saa-

dermötet, där de heligaste intressen måhända stå på spel.

Skall hon, skall mer än hälften af landets befolkning fortfarande dömas att stum och ovärksam åse kampen. Skall hon, ehuru hon utför samma arbete och betalar samma skatter som mannen, afhållas från deltagande i beslut, afseende hennes fosterland lika väl, som mannens.

Skall ej hennes handlingskraft häraf förslappas? Skall denna kvinna kunna fylla de kraf, som fosterlandet ställer på sina söners uppfostrarinna och moder? Nej, må kvinnan liksom hennes broder, tillåtas att träda fram till valurnan i fullt medvetande om, att hon med honom delar ansvaret för Finlands framtid, och hon skall med allvar utbilda sig för denna sin blifvande uppgift!

Det är friheten, som danar ett målmedvetet folk, ansvaret som stärker karaktären. Må kvinnan erhålla politisk rösträtt, och i vårt land skall dubbel arbetskraft för ädla mål vinnas!

Wasa, den 4:de november 1904.

tava maamme parhaat miehet eduskuntaamme, missä pyhimmat etuoikeutemme kenties ovat kysymyksen alaisina.

Onko naisten enemmistön maamme kansalaisista yhä edelleen vaieten ja toimetonna katseltava taisetlua? Onko naiselta kiellettävä oikeus ottaa osaa päätöksiin, jotka koskevat yhteistä isänmaata, vaikka hän suorittaa saman työn, mak-saa samat verot kuin mies? Eikö hänen toimintakykynsä tämän kautta laimene? Voiko hän täyttää sen, mitä isänmaa vaatii poikiensa kasvattajalta ja äidiltä?

Sallittakoon naisen, kuten hänen veljensä, astua vaaliuurnalle täysin tajuten että hänen veljensä kanssa, on vastattava Suomen tulevaisuudesta, ja hän on vakaasti kehittyvä vastaista tehtäväänsä varten. Vapaus yksin kasvattaa itsetietoisien kansan, vastuunalaisuus luonteen karaisee.

Saakoon nainen valtiollisen äänioikeuden, ja maassamme taistellaan kaksin verroin suuremmalla työvoimalla jalojen aatteiden puolesta.

Wasaassa marrask. 4:nä p. 1904.

Alma Skog. Emilia Ahola. Hedvig Hjelt. Naemi Ingman. Sigrid Heinrichius. Hilma Bergroth. Elsa Andström. Lydia Arneberg. Hilda Aejmelæus. Dagmar Sjöblom. Elin Sevón. Anna Roos. Anna Aejmelæus. Hanna Blomqvist. Mathilda Nordström. Hilja Tolvanen. Matilda Joutsen. Ingeborg Lundgren. Ellen Stenbäck. Aina Strandman. Maria Nordstén. Emmi Haapanen. Jenny Svanljung. Helmi Heininen. Hilja Walldén. Betty Lagerblad. Elli Pesonen. Edith Näsman. Elisabeth Östring. Ellen Melart. Ida Pomelin. Ilmi Ek. Helga Montin. Ina Montin. Edith Sörensen. Fanny Pomelin. Rosa Öhman. Ina Kallio. Elsa Forsman. Tyyne Kallio. Ilmi Juho-nen. Hilja Zimmermann. Maria Nederström. Aliina Björkman. Ingrid Anstén. Augusta Krook.

Från Wasa.

Framåt i Arbete för rätt och sanning, för frihet och Fosterland!
Alma Skog. Sigrid Heinrichius.

Från Wasa.

Wasa svenska arbetareförenings kvinnoafdelning betygar mötet för kvinnans politiska rösträtt sina lifligaste sympatier.

Ordföranden.

Från Wiborg.

Då vid snart instundande landtdag proposition om utvidgad politisk rösträtt för allt vidsträcktare lager af landets befolkning torde komma att föreläggas ständerna till behandling och då den ena hälften af denna befolkning, nämligen kvinnorna, ännu icke äri åtnjutande af denna rätt, ehuru kvinnan visat sig mogen att på andra områden deltaga i samhällsarbetet och fosterlandets väl och ve ligger henne fullt lika mycket som mannen om hjärtat, anse vi undertecknade kvinnor i Wiborg det endast som en gärd af rättvisa, att kvinna lika väl som man blefve delaktig af politisk rösträtt och förena oss med Finlands öfriga kvinnor i en petition i sådant afseende, jämte det vi uttala, den förhoppning, att landets ständer vid behandling af ofvannämnda lagförslagskola beakta vårt yrkande att den politiska rösträtten äfven måtte utsträckas till den kvinliga delen af landets befolkning.

Därjämte vilja vi, ehuru tillsvidade uteslutna från allt direkt inflytande på folkrepresentationen rikta till ständerna en tillitsfull vädjan att värka därhän, att landets grundlagsenliga rättsordning blefve till alla delar återställd och att de af våra landsmän, hvilka utan laga dom och ransakning fångslats eller ur landet förvisats, åter komme i åtnjutande af sina fulla medborgerliga rättigheter.

Wiborg den 31 oktober 1904.

Aino Ottelin, skolföreståndarinna. Elin Stenbäck. H. Klemi, lärarinna. G. Schulze, lärarinna. Anna Nygrén lärarinna. E. Perander, lärarinna. A. Wiik, bankkassörska. E. Simberg, banktjänsteman. I. Wahlberg, bankkontorist. E. Porkka, banktjänsteman. M. Gräsbeck, bankkontorist. Irma Ahlén, kontorist. E. Öhman, bankkontorist. Mary Hagman, bankkontorist. S. Ljthén, bankkassör. Bertha Lilius, bankkassör. Karin Godenhjelm, bankkorrespondent. Aina Siikanen, kontorist. M. Lagercrantz, bankkontorist. Fanny Brandt, skolföreståndarinna. Ester Hällström. M. Oldenburg. Toini

Wiipurista.

Koska ensi tulevilla valtiopäivillä säätyjen käsitteltäväksi annettanee esitys äänivallan laajentamisesta yhä suurempiin kansankerroksiin ja koska toisella osalla maan asukkaita, nimittäin naisilla, ei vielä ole tätä oikeutta, vaikka he ovat näyttäytyneet täysin kypsyneiksi muilla aloilla ottamaan osaa yhteiskunnalliseen työhön, ja vaikka isänmaan onni ja menestys on heille yhtä paljon sydämen asia kuin miehillekin, katsonne me allekirjoittaneet naiset Wiipurissa oikeudenmukaiseksi, että naiselle niin hyvin kuin miehellekin on annettava valtiollinen äänioikeus. Sen vuoksi yhdymme me muitten Suomen naisten kanssa äänioikeutta tarkoittavaan anomukseen samalla kuin lausumme toivomuksenamme, että säädty käsitellessään edellä mainittua lakiehdotusta, ottaisivat huomioon vaatimuksemme, että valtiollinen äänioikeus on ulotettava myöskin maamme naisille.

Samalla tahdomme me, vaikka meillä toistaiseksi ei ole suora-naista vaikutusta kansanedustuskuntaan, vedota sen jäseniin luottaen siihen, että he ensi tulevilla valtiopäivillä vaikuttavat maan perustuslaillisen oikeudenjärjestyksen täydelliseen palauttamiseen sekä siihen, että ne kansalaisemme, jotka ilman laillista tutkintoa ja tuomiota ovat vangitut tai maasta karkoitettut, saatettaisiin uudestaan nauttimaan täydellisiä kansalaisoikeuksiaan.

Wiipurissa 31 p. lokak. 1902.

Alfthan, lärarinna. Lilly Rönblad, skolföreståndarinna. Anna Åkesson, prokurist. Dina Danér. Fanny Åkesson, bokförare. Molly Alfthan, kassörska. Agnes Lucander, fru. Esther Höckert, fru. Aina Estlander, fru. Elli Sirelius, opettajatar. Anni Rouhiainen, opettaja. Viola Relander, yhteisk. johtajatar. Anna Becker, arkivarie. T. Avelan, bankkassör. O. Krook, bankkassör. Carin Rosenius, bankkontorist. Anna Björkell, lärarinna. E. Kärkkänen, lärarinna. Y. Kiljander, lärarinna. Alma Petrelius, kansak. op. R. Hurmalainen, kansak. opettajatar. Hildur Olsoni, kansak. op. Anni Suomela, kansak. op. J. Stockus, kansak. op. Sigrid Spåre, fru. Anna Aminoff, e. o. kammarskrifvare. Selma Moberg, fru. Anna Westling, fru. Lydia Bergroth, fru. Aina Wahlroos, fru. Hulda von Schoultz, f. d. skolföreståndarinna. Hilma Gräsbeck. Hedvig Söderhjelm, lärarinna. Ingrid Heikel, fröken. Sigrid Heikel. Elin Helenius, kauppaputkimies. A. Silvenius, banktjänsteman. L. Baeckman, bankkontorist. M. Tirkkonen, ompelijatar. Rosa Dahlström, lärarinna. Alma Lundgren, lärarinna. Lydia Wegelius, f. lärarinna. M. Kukkola, kansak. op. Mimmi Wilenius, kansak. op. A. Carlström, lärarinna. H. Ruuth, kansak. op. Hélène Nyström. Emma Lilius, sakkörarebiträde. Hilma Koivula, kättilö. Helena Aschan, e. o. kammarskrifvare. Helmi Zimmermann, sjukgymnast. Minna Lundson, lärarinna. Ella Hjelman. Anna Böning. L. Ekholm. Alma Wilskman, sjuksköterska. Eva Grönqvist, sjuksköterska. Olga Ståhlström, handlande. Anna Juvonen, kauppaputkimies. Hilda Filander, bankkontorist. Sigrid Stråhlman, bankkontorist. E. Sjöberg, bankkontorist. S. Sjöberg, bankkontorist. F. Carlström. J. Pietinen, rouva. Lydia Ekblom, lärarinna. B. Ålgren, folkskolelärarinna. M. Nikoskelainen, kansak. opett. Lempi Törnqvist, opettajatar. Ester Ronimus, kansak. opett. H. Thesleff, kansak. op. Vega Lönnqvist. H. Hellström, fru. Gunnilla Lindahl, johtajatar. Hilda Rundberg, fru. Ellen v. Weymann, fru. Aurora Rundgren, fru. Paula Hertz, sjuksköterska. Märta Heikel, sjuksköterska. Ingrid Aspelund, öfversköterska. Hilja Roos, sjuksköterska. Fina Nordberg, sjuksköterska. Fanny Wahlberg. Alice von Weissenberg. Gerda Rothe. Hanna Norring. Evi Strähle, lärarinna. Greta Fabritius, kanslist vid magistraten. Elin Wärnhjelm, fru. Alice Avellan, fru. Anna Paldani, assessorska. Sofia Alatalo, kauppias. Wally Backman, kontorist. Elna Roschier, telegrafist. Valerie Clouberg, fru. E. Bergroth. Gerda Lindgren. F. Bergroth. Maggi Relander, fru. E. Elfvengren. H. Winter, fru. S. Fagerström, fru. O. Lucander, postkontorsfilialföreståndare. Annie Jacobson, gymnastikdirektör. Naima Rosendal, lärarinna. E. Calonius, f. d. lärarinna. Karin Rundqvist. Aino Calonius. Karin Söderlund, rådstufvurättskanslist. Emilia Törnroth, handlande. Miina Sikiö, ompelijatar. Ada Grotenfelt, fröken. Gerda Nordgren, fru. H. Pacius, fru. S. Lilius, fru. E. Hietalahti, kontorist. A. Lithén, fru. Ida Brunou, fru. Pauline Sallmén, fru. Lydia Damstén, sakkörarebiträde. Harriet Tavast, sakkörarebiträde. *Adel Burjam, stud. Ester Löjander, fru. Fr. Korte, fru. Hilja Korte, kassörska. Ebba Salenius, skyddshemsföreståndarinna. Hanna Lunelund, fru. Lillie Roos. Bertha Wadenström. Sofie Zilliacus. Hanna v. Pfaler, lärarinna. H. Kronholm, kontorist. Fru Ida Lindholm. Fru Anna Saxén. Ellen Alfthan. Aina Stenström, fru. Ingrid Borenus, fil. mag. Maria Sahlberg, handlande.

Wiipurista.

Toverit! Vaatimuksemme olkoon: Yleinen, yhtäläinen ja välitön äänioikeus kaikille.

Mimmi Kaululainen. Anni Huotari. Aura Kiiskinen. Mari Munukka. Elli Murto.

Från Vörrå.

Till Unionen.

Vi medborgarinnor i Vörrå tillkännagifva härmed, att vi ansluta oss till fordran att politisk rösträtt beviljas kvinnorna på samma grunder som männen. Men emedan rösträtten är värdelös, så länge folkrepresentationens beslut åsidosätts och medborgarnas lagliga rättigheter kränkas, så fordra vi främst att Finlands grundlag återställas i sin fulla kraft.

Vörrå den 3 november.

Sigrid Tennberg. Fanny Blomqvist. Sofie Huldén. Inez Björkbohm.

Från Åbo.

Med systerlig hälsning sända vi våra varmaste önsknings om framgång.

Hundratjuguttre medborgarinnor i Åbo.

Turusta.

Sisarellisella tervehdyksellä toivotamme hartaasti parasta menestystä.

Satakaksikymmentäkolme naisia Turussa.

Stämningen var under hela tiden för mötet den mest entusiastiska. Alla andraganden hälsades med bifallsyttringar från den meningsfraktion, för hvars åsikter de utgjorde ett uttryck. Äfven adresser och telegram mottogos med den lifligaste sympati.

Helsingfors i december 1904.

Mieliala oli kokouksessa pitkin iltaa erittäin innostunut. Eri puhujia palkitsivat kannattajansa vilkkailla suosiosoituksilla. Samoin vastaanotettiin adressit ja sähkösanomat lämpimällä myötätuntoisuudella.

Helsingissä joulukulla 1904.

In fidem:

Anna Lundström.

Aldyth Hultin.

Tillägg.

Senare anlända telegram och adresser:

Från Kristinestad.

Anslutande oss till dem, som fordra den politiska rösträttens utvidgning äfven till kvinnorna, få undertecknade, samlade till allmänt möte, dock som sin åsikt uttala, att rösträtten, förrän lagliga förhållanden återställas, är utan all betydelse, hvarför mötet anser att ständernas sträfvanden främst böra riktas på laglighetens återställande, och rösträttsfrågan, först sedan detta mål ernåtts, till behandling upptagas.

Medborgarinnor i Kristinestad.

Ilomantsista.

Me Ilomantsin pitäjän naiset yhdymme Helsingissä 7/11 pidetyn naisten äänioikeuskokouksen päätökseen, että äänioikeus on ulotutettava naisiin samoilla perusteilla kuin miehillekin.

Anna Kiiski. Eva Sutinen. Anni Siljander. Anna Tanskanen. Kaisa Eronen. Selma Saviranta. Emilia Saviranta. Miina Saviranta. Anni Seppänen. Maikki Tahvanainen. Anni Kettunen. Maria Hyttinen. Anni Kontturi. Liisa Paavilainen. Kristiina Hyttinen. Hanna Hyttinen. Kristiina Rätty. Riitta Tahvanainen. Kirsti Kettunen. Kristiina Eronen. Ina Nousiainen. Anna Nousiainen. Maikki Kiiski. Martta Berner.

Karkusta.

Me, Karkun pitäjän naiset kokoontuneina 8 p. joulukuuta 1904, yhdymme Helsingissä 7/11 pidetyn naisten äänioikeuskokouksen päätökseen että: Äänioikeus on myönnettävä naisille samoilla perusteilla kuin miehille. Mutta koska tämä oikeus on mitätön niin miehille kuin naisille, ellei kansalaisilla ole niinkuin ennen oikeutta perustuslakiemme myöntämällä tavalla ottaa osaa kunnallishallitukseen ja lainlaadintaan valtiosäätyjen kautta — niin anomme että Suomen perustuslait palautetaan entiseen täyteen voimaansa ja että ilman laillista tuomiota vangitut ja karkoitettut kansalaisemme vapautetaan ja esteettömästi saavat maahan palata.

Tilda Forsell. Anni Strömberg, (kokouksen sihteeri), vaimo. Sigrid Wiika, vaimo. Katri Packalén. Thilda Strömberg. Aina Nyman, vaimo. Aina Lagerblad. T. Tuomisto, neti. Maria Wehmas, vaimo. Hanna Seikku, vaimo. Rosa Sikanen, vaimo. Fanny Niemi, neti. Eva Packalen, neti. Hilja Krouvi, neti. Roosa Kinkki, vaimo. Laina Vesslin. Alma Tuomisto. Johanna Hertell. Lydia Karlsson. Hilda Mäkipää. Maria Lindqvist. Selma Laine. Hilda Laurila. Tilda Solenius. Fanny Laurinen. Amanda Hoikka. Karoliina Hoikka. Emma Saarenjoja. Siina Lundén. Mimmi Ojanen. Maria Simppa. Wilhelmiina Wira. Eliina Maurinen. Matilta Lehtonen. Amanta Lehtinen. Eeva Alanen. Fanny Alanen. Hilma Katajisto. Miina Jokinen. Fanny Grönroos, neti. Miina Ylinen, neti. Hilja Myllymäki, neti. Wilhelmiina Laine, vaimo. Amanda Juvela, vaimo. Emma Suojanen. Aleksandra Ränsi. Tyyne Kaski. Albertina Tähtinen. Sanni Walkama. Ilma Wesslin, vaimo. Kristiina Seikku. Maria Salminen. Fanny Wänni, neti. Hilma Niemi. Emma Tillo, neti. Anna Tillo, vaimo. Amalia Passi. Alma Jakobsson, vaimo. Selma S. Serenius. Jenny Serenius. Hilma Rosén. Iida Lehtinen. Fanny Luoju, neti. Wilhelmiina Laurila, vaimo. Aleksandra Mäkinen, vaimo. Elin

Liite.

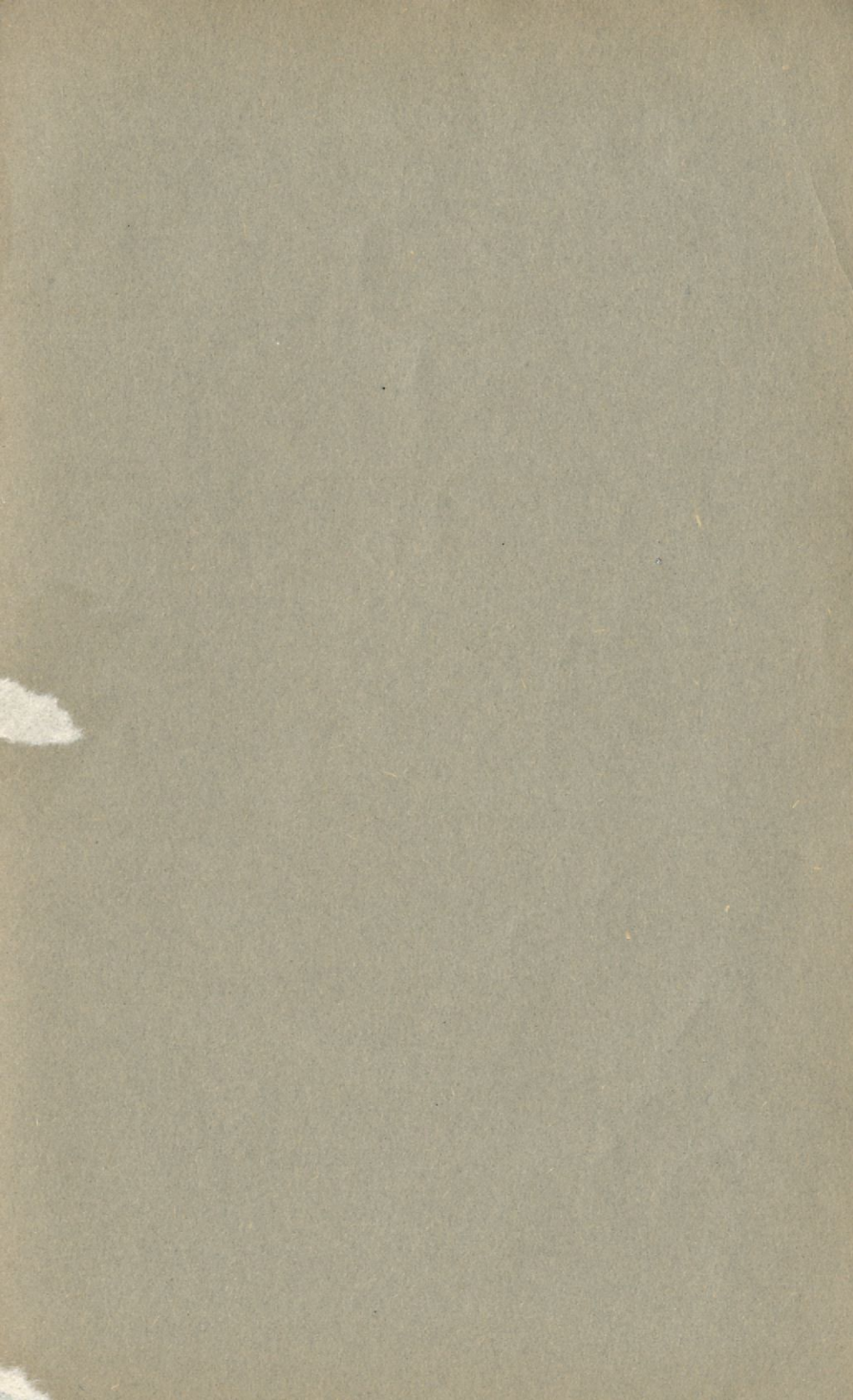
Myöhemmin saapuneita sähkösaomia ja adresseja:

Lamminen, neiti. Lyidia Erkkilä, neiti. Jenny Johansson. Fanni Tu-
lonen. Iida Katajisto. Anna Hartelin. Edla Lindgrén. Hilma Wik-
man. Aino Nymän, neiti. Fiina Lehtonen. Ida Turri. Emmy Gyl-
lenberg. Hilja Sand. Iida Rinne, neiti. Hilda Salonen, neiti. Elli Sal-
onen, neiti. Maria Nieminen, vaimo. Maria Mäkinen. Lovisa Huurni.
Henriika Mäkinen. Sofi Andell. Anna Annantytär (Koljaalta). Lempi
Lundberg. Bertha Paqvalin. Hilda Jokipohja. Eva Pajunen. Eva
Lindqvist. Tilitä Ränki. Eva Warala. Tilitä Laine. Miina Havisto.
Hulta Kulmala. Tilitä Srusenger. Fiina Laine. Eva Kankaanpää.
Aino Prihti. Lempi Prihti. Elli Prihti. Eufrosyyne Prihti, vaimo.
Wera Wirtanen, vaimo. Hanna Lindqvist, vaimo. Emma Ollila, vaimo.
Eva Ollila, vaimo. Ida Kökkö, vaimo. Hilma Kökkö, vaimo. Hellén
Toivonen. Alma Jokiniitty. Tilitä Rahola, vaimo. Briitta Rask, vaimo.
Olga Hjon. Tyyne Tuominen. Ida Kökkö. Ida Lindgrén. L. Hannu
vaimo. Fanny Hannu. Gerda Bergroth, vaimo. Hilda Ellilä, vaimo.
Olga Packalén. Tilitä Jaakkola, vaimo. Hilma Tevalin. Hilda Huh-
tanen. Emma Äkkönen. Anna Äkkönen. Hilda Äkkönen. Tilitä
Alanen. Hanna Tuominen, vaimo. Hilda Tuominen. Alma Pajunen.
Olga Mäkelä. Ida Orn. Maria Koivumäki. Fanny Tanhuanpää.
Sofia Ryömä. Hilma Vesanen. Alma Ryömä. Tilitä Esko, vaimo.
Manda Harraa, neiti. Miina Mattila, vaimo. Hilja Nurkkala, neiti.
Miina Suojanen. Tilitä Palonen, vaimo. Fanny Nurkka, neiti. Hilda
Palmroos. Emilia Haapaniemi, vaimo. Signe Haapaniemi. Jenny
Sandell. Miina Nurkkala. Miina Korpela. Lydyi Koivu. Fanny
Jysä, neiti. Anna Helminen, neiti. Eva Wirtanen, vaimo. Lempi
Wäkinen, neiti. Amanda Wäkinen, vaimo. Elli Tanhuanpää, neiti.
Sandra Punkka, vaimo. Tilitä Punkka, vaimo. Karoliina Punkka.
Hilma Nurkka, vaimo. Hilda Lindfors, vaimo. Anna Palmgrén, neiti.
Aina Koivisto, neiti. Miina Witikka, vaimo. Hilda Sohlman, leski.
Lempi Jokinen, neiti. Emilia Kukkula, neiti. Bertha Solman, neiti.
Lilly Sohlman, neiti. Elsa Grönlund, vaimo. Aina Meurman, (kokouk-
sen puheenjohtaja).

Suodenniimestä.

Me Suodenniemen kappelin naiset yhdymme 7/11 Helsingissä pi-
detyn naisten äänioikeuskokouksen päätökseen, että äänioikeus on
ulotutettava naisiin samalla perusteella kuin miehillekin, mutta koska
tämä oikeus on arvoton niin miehelle kuin naisellekin, ellei kansalai-
silla ole oikeutta niinkuin ennenkin perustuslakiemme myöntämällä
tavalla ottaa osaa kunnallishallitukseen ja lainlaadintaan — niin pyy-
dämme me, että perustuslakimme asetetaan entiseen täyteen voimaansa
ja että tuomiotta maasta karkoitettut tai vangitut saisivat esteettä-
mästi maahan palata.

Lydyi Seppä, tyttö. Hilda Prusi, emäntä. Opettajan vaimo
Emma Tuominen. Emma Mikkola, emäntä. Milja Kela, tyttö. Jenny
Sarkonen, tyttö. Fiina Kurki, tyttö. Hanna Sarkonen, tyttö. Elli
Saksa, tyttö. Amanda Seppä, emäntä. Olga Saksa, tyttö. Ester Seppä,
emäntä. Hilja Levola, tyttö. Emma Mattila, tyttö. Fanny Glader,
tyttö. Tilitä Jaakkola, tyttö. Matilda Anttila, emäntä. Anni Leppä-
nen, tyttö. Emma Erkkilä, tyttö. Esteri Turppa, emäntä. Selma
Ihander, emäntä. Emma Takala, emäntä. Anna Ihander, tyttö. Maria
Kahnu, tyttö. Anna Pölä, tyttö. Miina Kiili, emäntä. Mandi Leh-
mijoki, tyttö. Inna Kiili, tyttö. Tilitä Salo, tyttö. Hilja Kukkula,
tyttö. Emma Vilenius, emäntä. Aina Haukkala, tyttö. Sigrid Wir-
tanen, emäntä. Emmi Heinonen, emäntä. Olga Isotalo, emäntä.
Tilitä Takala, tyttö. Tilitä Sarkonen, tyttö. Maija Myllymäki, tyttö.

XIX